

Koningsdag 2021

Rapport voor de NOS

Amsterdam, 23 april 2020

Om de vragen
die we stellen
én die we
beantwoorden



ZEKER WETEN

Koningsdag 2021

In de Koningsdagenquête, die Ipsos jaarlijks rondom Koningsdag uitvoert in opdracht van de NOS, onderzoeken we hoe Nederlanders aankijken tegen de koning, het koningshuis en de monarchie.

Vorig jaar moesten alle festiviteiten rondom Koningsdag op het laatste moment worden afgelast in verband met de uitbraak van het coronavirus. Een paar weken voor Koningsdag sprak de koning het volk toe over de coronacrisis. Hij sprak over de met de crisis gepaard gaande onzekerheid en eenzaamheid; een toespraak die positief werd ontvangen.

In de tussentijd is er veel gebeurd. De koning raakte afgelopen jaar meermaals in opspraak. In augustus 2020 dook een foto op waarop het koningspaar met een Griekse restauranteigenaar stond zonder 1,5 meter afstand te houden, er ontstond ophef over de aankoop van een jacht door de koning en in oktober 2020 raakte de koninklijke familie in opspraak nadat ze voor een vakantie waren afgereisd naar Griekenland, terwijl Nederland in lockdown ging.

In december 2020 hebben we, in opdracht van Nieuwsuur, een extra onderzoek uitgevoerd naar de publieke opinie aangaande het koningshuis en de monarchie. Hieruit bleek dat deze gebeurtenissen een negatieve impact hadden gehad op het vertrouwen in de koning. Ook het draagvlak voor de monarchie bleek te zijn gedaald. De resultaten van dit onderzoek vindt u [hier](#).

Nu, vier maanden later, zijn de eerste tekenen van herstel zichtbaar. Het vertrouwen in de koning is weer licht toegenomen. Maar het draagvlak voor de monarchie staat nog wel enigszins onder druk. In dit rapport presenteren we de belangrijkste resultaten en kijken we naar de trend door de jaren heen.



Aideen Hearn
Research Executive
aideen.hearn@ipsos.com



Sjoerd van Heck
Research Manager
sjoerd.vanheck@ipsos.com

Inhoud

3	Conclusie
4	Willem-Alexander, Máxima en de prinsessen
18	De monarchie
29	Corona en Koningsdag
36	Onderzoeksverantwoording

Conclusie

Al jaren is de steun voor het koningshuis en de monarchie relatief stabiel. In december 2020 zagen we voor het eerst dat de steun voor de monarchie significant was afgenomen, en ook het vertrouwen in de koning was toen fors gedaald. Nu zien we de eerste tekenen van herstel. Het vertrouwen in de koning neemt in vergelijking met december weer iets toe. Dat geldt ook voor de tevredenheid over zijn functioneren. Het draagvlak voor de monarchie staat nog wel onder druk en is vergeleken met eerdere jaren flink afgenomen. Desondanks kiezen de meeste Nederlanders nog steeds de monarchie boven een republiek als staatsvorm. Nederlanders zijn, vergeleken met vorig jaar, kritischer over de rol van de koning tijdens de coronacrisis.

1. Willem-Alexander, Máxima en de prinsessen

Eerste tekenen van herstel van vertrouwen

Het vertrouwen in de koning is vorig jaar flink gedaald. In april 2020 had nog 76% van de Nederlanders (zeer) veel vertrouwen in de koning. In december 2020 daalde dat naar 47%. Nu zien we weer een lichte stijging: 57% heeft nu vertrouwen in Willem-Alexander. Hetzelfde patroon is zichtbaar wanneer het gaat om de tevredenheid over zijn functioneren. Een forse daling in 2020 (van 77% in april naar 51% in december), nu een licht herstel: 58% van alle Nederlanders is nu (zeer) tevreden.

Máxima wordt al jaren zeer positief beoordeeld en ook dit jaar scoort zij met een 7.5 beter dan Willem-Alexander (7.1). Maar ook de beoordeling van de koningin is dit jaar minder goed dan voorgaande jaren: 68% van de Nederlanders is (zeer) tevreden over Máxima, vorig jaar was dit nog 83%.

Nu de prinsessen ouder worden, zou een deel van de Nederlanders ze wat vaker in de media willen zien. Met name prinses Amalia moet na haar 18^e verjaardag vaker in het openbaar treden volgens een krappe meerderheid (52%) van de Nederlanders. Veel burgers zijn kritisch over de (hoogte van de) toelage die Amalia na haar 18^e verjaardag gaat ontvangen.

2. De monarchie

Draagvlak monarchie afgenomen

De steun voor de monarchie is significant gedaald ten opzichte van voorgaande jaren. Wel vindt nog steeds een meerderheid (58%) dat Nederland een monarchie moet blijven. In december 2020 lag het draagvlak voor de monarchie op een vergelijkbaar niveau (60%). In voorgaande jaren schommelde het draagvlak voor de monarchie rond de 70%. Daar waar het vertrouwen in de koning dus de eerste tekenen van herstel laat zien, is het draagvlak voor de monarchie als staatsvorm nog niet terug op het oude niveau.

Dat het oudste kind van de koning automatisch troonopvolger is, kan ook op minder steun rekenen dan een jaar geleden: 55% vindt dat deze traditie moet blijven bestaan. Vorig jaar vond 63% dit nog een goede traditie.

Sinds 2019 was er steeds minder animo om de koning weer een rol te geven bij de kabinetsformatie. Door de huidige – stroeve – kabinetsformatie klinkt de roep om een actievare rol voor de koning weer wat luider. Ongeveer vier op de tien Nederlanders (41%) willen dat het staatshoofd toch weer een rol krijgt in de formatie van een nieuwe regering; vorig jaar was dit 33%.

3. De coronacrisis en de koning

Nederlanders kritisch over de rol van de koning in de crisis

Vorig jaar waren Nederlanders over het algemeen positief over de rol van de koning in de coronacrisis. Zijn tv-rede werd gewaardeerd en ruim de helft van de Nederlanders vond dat de koning en het koningshuis een meerwaarde hadden in tijden van crisis. Inmiddels klinkt meer kritiek. Er is verdeeldheid over de meerwaarde van de koning in tijden van crisis: 36% vindt dat het koningshuis een meerwaarde heeft, 27% is het hier niet mee eens.

Nederlanders denken wel dat de koning en koningin zich bewust zijn van het maatschappelijk leed dat door corona wordt veroorzaakt (51%), maar ze zijn niet overtuigd dat de koning en koningin weten wat er speelt in de samenleving (40%).

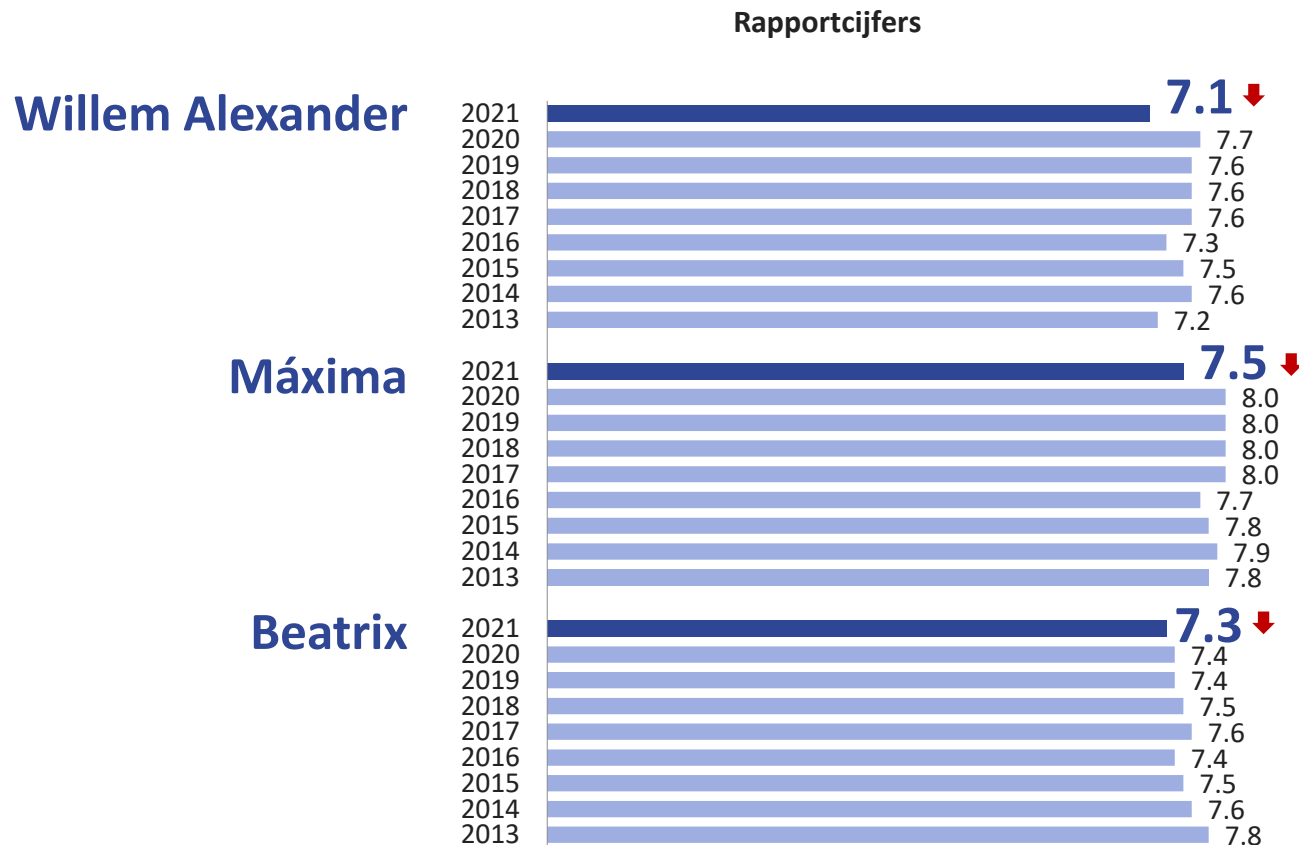
Dit jaar zal de koninklijke familie op bezoek gaan in Eindhoven waar ze een voornamelijk digitaal programma aangeboden krijgen. Nederlanders zijn hier niet onverdeeld enthousiast over: 40% vindt het niet gepast om nu – op deze wijze – Koningsdag te vieren terwijl 30% vindt dat het juist wel moet kunnen.

1.

Willem-Alexander, Máxima en de prinsessen



De leden van het koningshuis krijgen dit jaar een lager rapportcijfer dan voorgaande jaren, maar nog steeds scoren ze allen een ruime voldoende

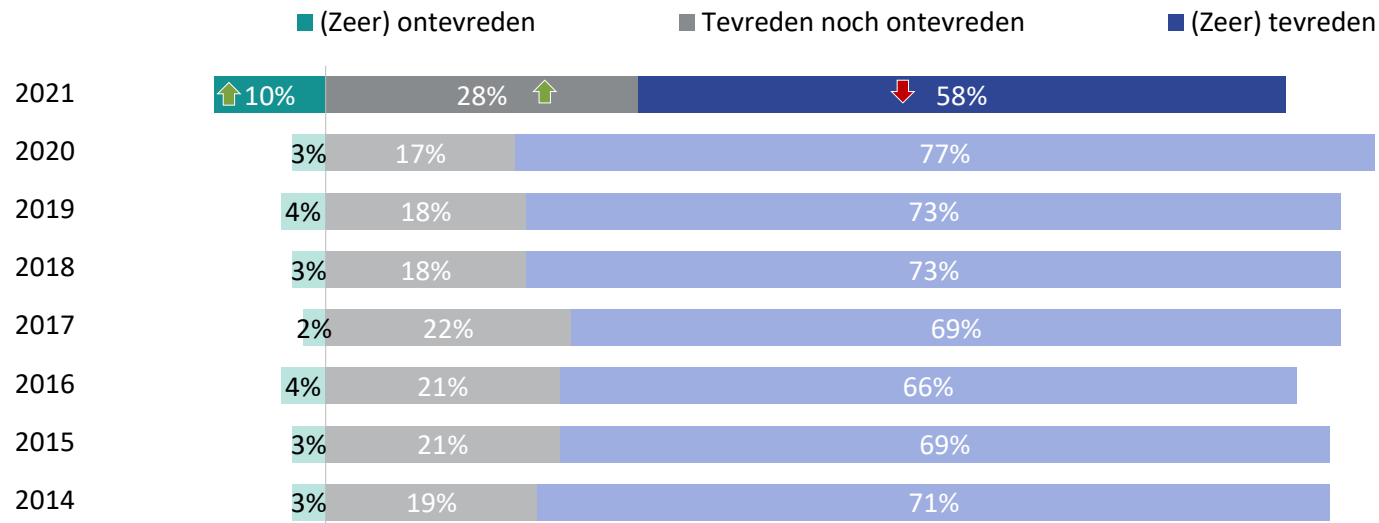


Ouderen (55+) geven de koning en koningin de hoogste cijfers: Willem-Alexander krijgt een 7.3 en Máxima een 7.8. Jongeren (18-34) geven Willem-Alexander een 6.9 en Máxima een 7.1.

De tevredenheid over de wijze waarop Willem-Alexander de afgelopen jaren heeft geregeerd, is gedaald ten opzichte van voorgaande jaren

De tevredenheid over hoe Willem-Alexander regeert als staatshoofd was de laatste jaren relatief stabiel. Dit jaar zien we een daling in de tevredenheid: 58% is nog (zeer) tevreden. Opvallend is dat met name de groep die zegt 'tevreden noch ontevreden' te zijn over de koning is gestegen: van 17% naar 28%. 10% is (zeer) ontevreden, dit is een lichte stijging ten opzichte van vorig jaar. In [december 2020](#) was deze daling in de tevredenheid ook al te zien: toen zei maar 51% van alle Nederlanders (zeer) tevreden te zijn met het functioneren van de koning.

Tevredenheid over wijze waarop Willem-Alexander heeft geregeerd



Onder zowel ouderen als jongeren is de tevredenheid over Willem-Alexander gedaald. Desondanks is er binnen beide groepen nog steeds een meerderheid die (zeer) tevreden is. Net als voorgaande jaren zijn ouderen het meest tevreden: 65% is (zeer) tevreden, tegenover 56% van de jongeren (2020: 83% en 71%).

Willem-Alexander is sinds 2013 staatshoofd van Nederland. Hoe tevreden bent u over de wijze waarop hij de afgelopen jaren heeft geregeerd?

Basis: Nederlanders 18+ (2014-2018 circa n=500; 2019-2020 circa n=1000; 2021: n=1000)

Rest tot 100%: 'weet het niet/geen mening'

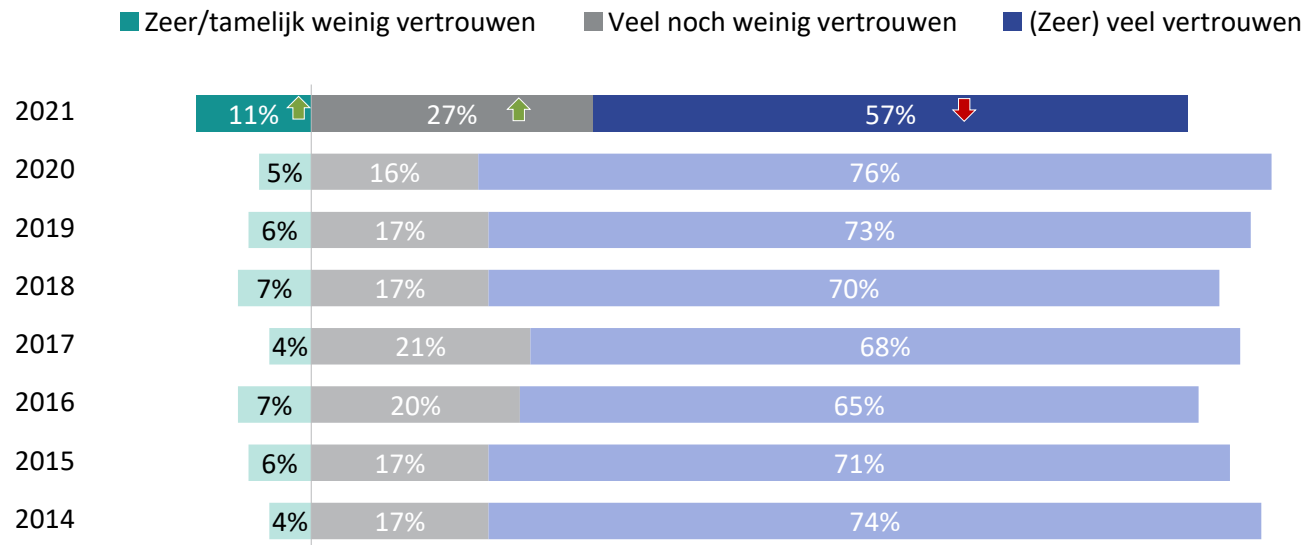
↓ ↑ Significant lager/hoger dan 2020 (95%)

© Ipsos 2021

Vertrouwen in Willem-Alexander is gedaald: ruim de helft van de Nederlanders heeft (zeer) veel vertrouwen, vorig jaar was dit driekwart

Sinds 2018 was er een stijgende trend te zien in het vertrouwen in de koning. Dit jaar is het vertrouwen gedaald. Met name het aandeel burgers dat een neutrale positie inneemt, en zegt 'veel noch weinig' vertrouwen te hebben, is dit jaar gestegen (van 16% naar 27%). Het vertrouwen in de koning kreeg in 2020 een flinke klap: [december 2020](#) lag het vertrouwen nog maar op 47%; inmiddels zijn dus de eerste tekenen van herstel van vertrouwen zichtbaar.

Vertrouwen in Willem-Alexander als koning



Ook het vertrouwen in de koning is onder zowel de jongeren als de ouderen gedaald. 64% van de ouderen heeft nog (zeer) veel vertrouwen (2020: 80%), onder jongeren ligt dit wat lager: 55% (2020: 69%).

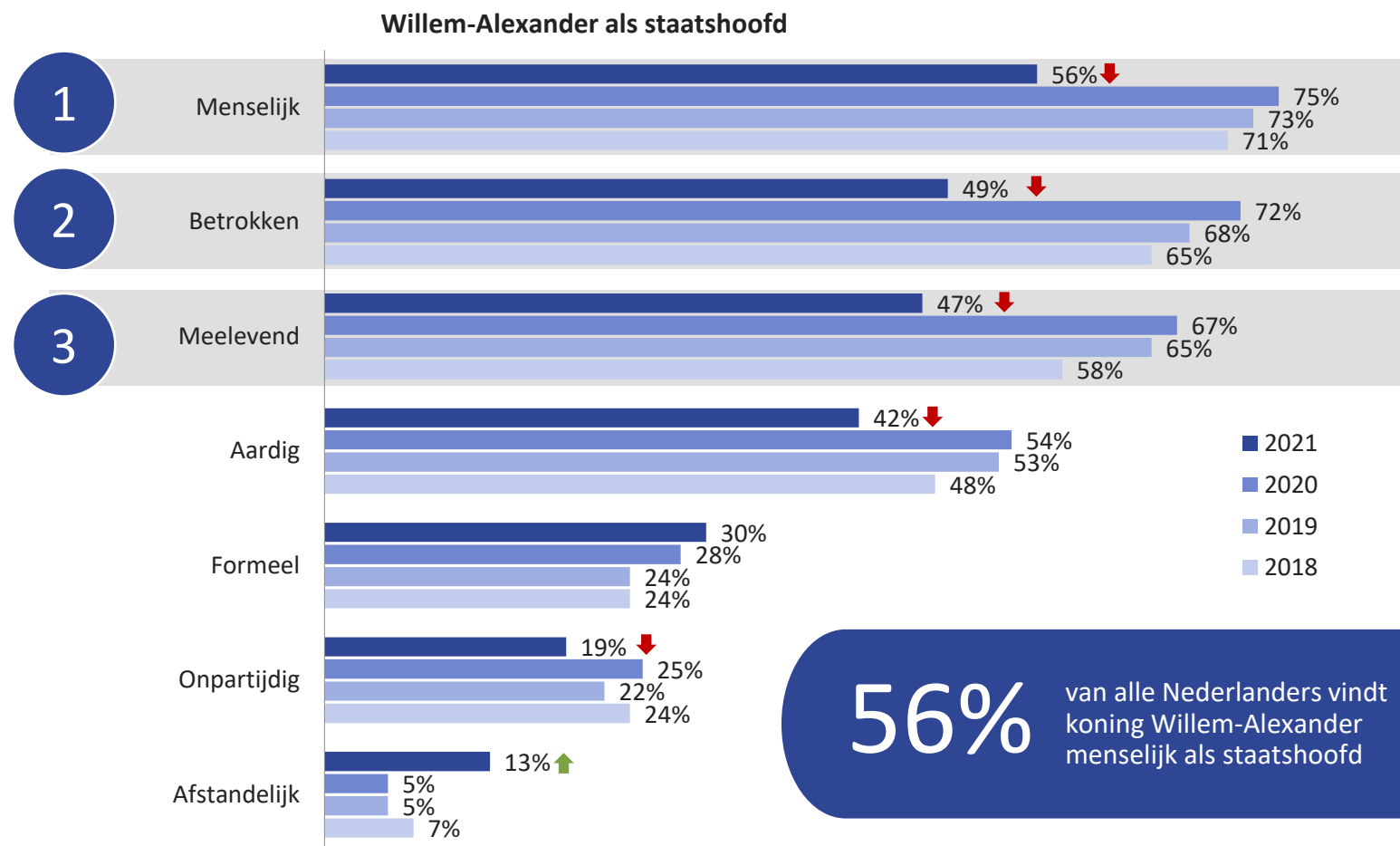
Hoeveel vertrouwen heeft u in Willem-Alexander als koning van Nederland?
Basis: Nederlanders 18+ (2014-2018 circa n=500; 2019-2020 circa n=1000; 2021: n=1000)
Rest tot 100%: 'weet het niet/geen mening'

↓ ↑ Significant lager/hoger dan 2020 (95%)

© Ipsos 2021

Ruim de helft van de Nederlanders vindt 'menselijk' nog steeds het meest passen bij de wijze waarop Willem-Alexander zijn rol als staatshoofd invult, in 2020 was deze groep significant groter

Ook de eigenschappen 'betrokken' en 'meelevend' worden minder vaak toegeschreven aan de koning dan voorgaande jaren: in 2020 vond nog de meerderheid van de Nederlanders deze aspecten bij de koning passen, dit jaar is dat krap de helft.



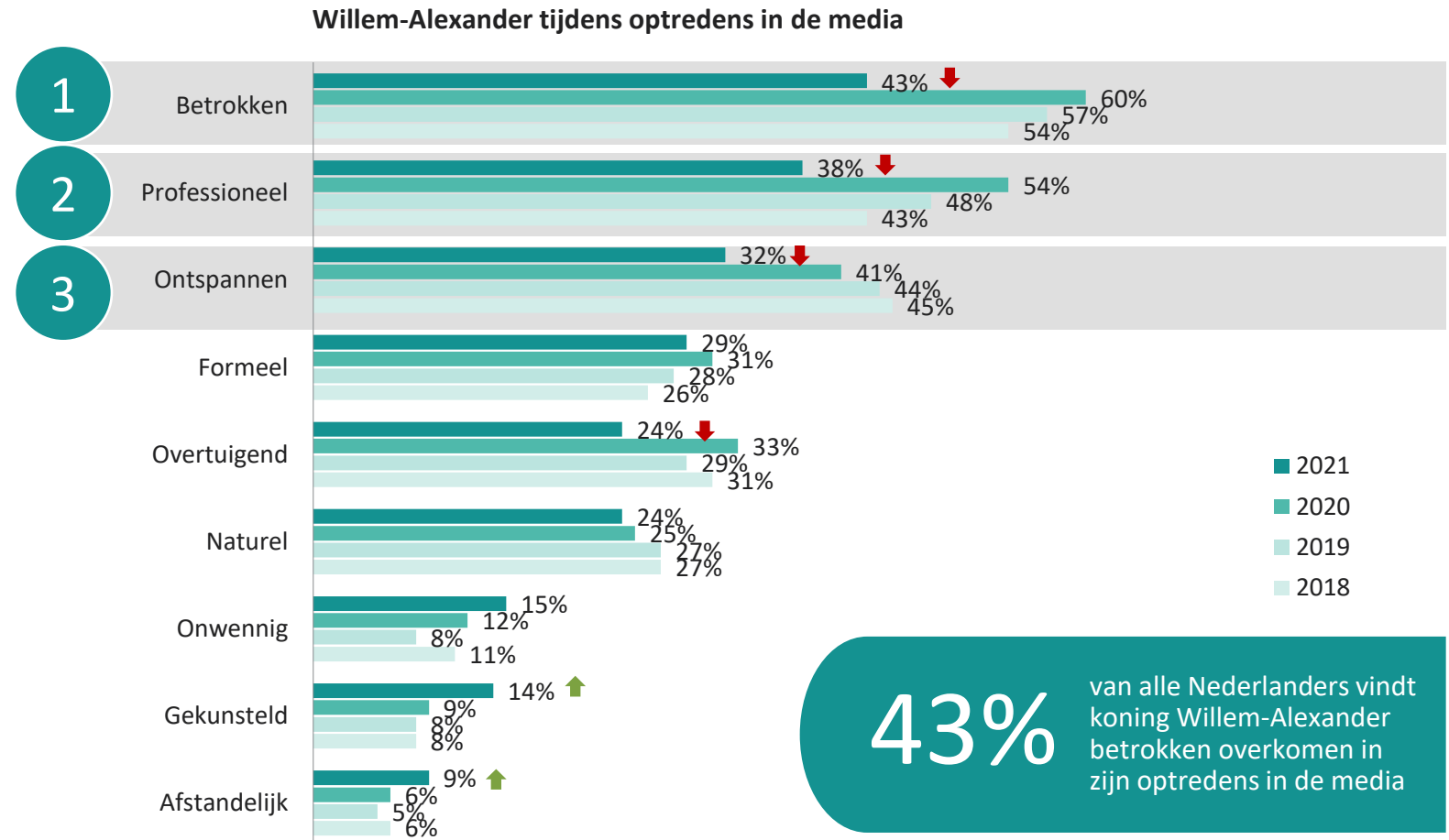
Welke van deze aspecten vindt u van toepassing op de wijze waarop Willem-Alexander zijn rol als staatshoofd invult?
Basis: Nederlanders 18+ (2018 circa n=500; 2019-2020 circa n=1000; 2021: n=1000)

↓↑ Significant lager/hoger dan 2020 (95%)

© Ipsos 2021

Willem-Alexander komt minder betrokken, professioneel en ontspannen over tijdens zijn media-optredens dan voorgaande jaren

In 2020 vond nog ruim de helft van de Nederlanders de koning 'betrokken (60%) en/of 'professioneel' (54%) overkomen, dit jaar is dit gedaald naar circa vier op de tien Nederlanders. De groep die de koning 'afstandelijk' en/of 'gekunsteld' over vindt komen tijdens zijn media-optredens, is daarentegen gegroeid.



Hoe vindt u dat Willem-Alexander overkomt bij zijn optredens in de media?
 Basis: Nederlanders 18+ (2018 circa n=500; 2019-2020 circa n=1000; 2021: n=1000)

↓
↑
 Significant lager/hoger dan 2020 (95%)

© Ipsos 2021



Wat waardeert u het meest in koning Willem-Alexander?



"Dat hij redelijk "**gewoon**" overkomt en ik heb echt het idee dat hij zich **betrokken** voelt bij ons land."

"Hij staat **dicht bij het volk** en is lekker zichzelf."

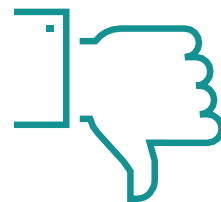
"Hij is **benaderbaar** en niet vanuit de hoogte."

"Zijn persoon. Zijn **persoonlijkheid...echt** en **authentiek**."

"Dat hij **open** is, en **menselijk** zoals blijkt uit een aantal "foutjes"."

"Dat hij **toegankelijker** is dan zijn moeder. Hij komt **normaler** over."

"**Goede vader** voor zijn dochters."



Wat waardeert u het minst in koning Willem-Alexander?



"Af en toe een **foutje**, maar dat maakt hem ook weer menselijk."

"Dat hij **met vakantie** ging **tijdens Corona**."

"Dat hij en zijn familie ons zoveel **geld kosten**."

"Hij **vergeet soms** dat hij een **voorbeeldfunctie** heeft."

"Soms een **beetje stuntelig**. Bloopers met **uitspraak Engels** of op **reis gaan met corona**."

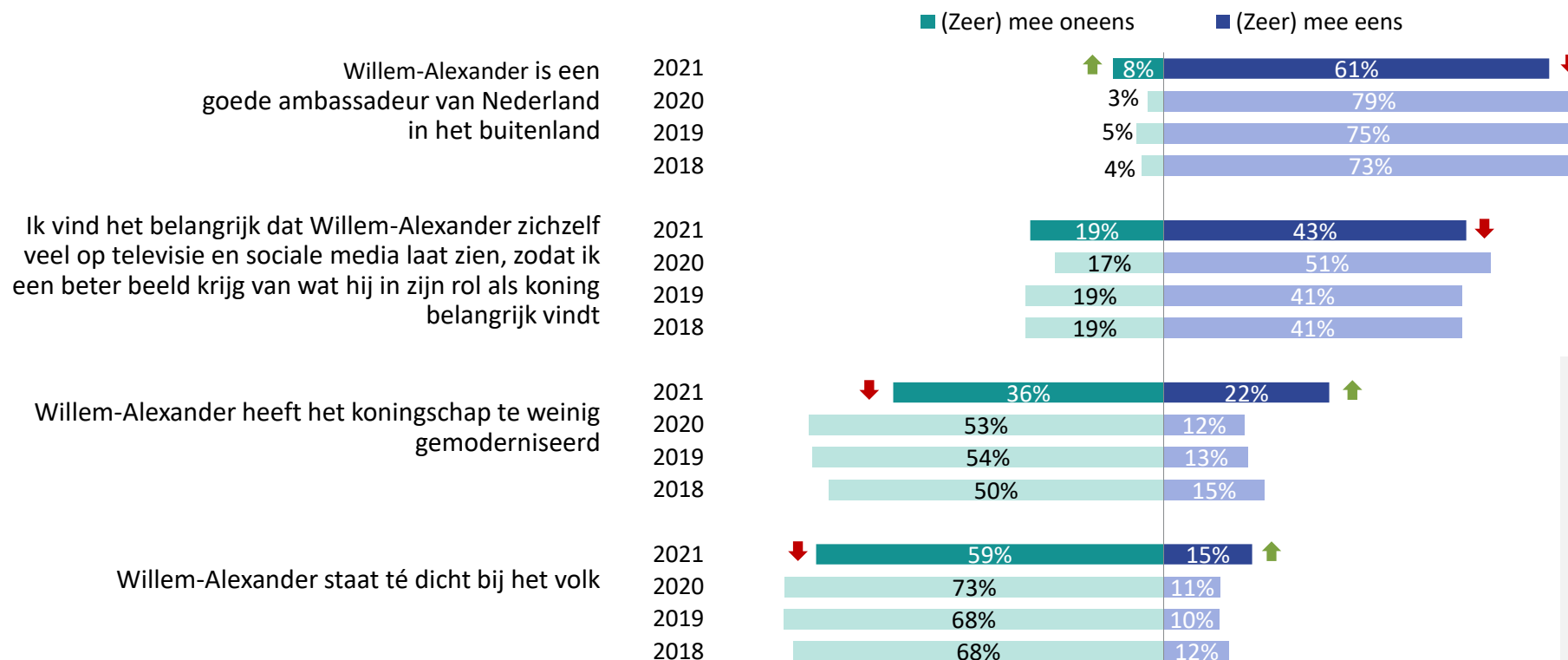
"Zijn **onnadenkendheid** over hoe gevoelig sommige zaken in de media en bij de mensen kunnen liggen."

"Hij is soms een **beetje naïef**."



Minder Nederlanders dan vorig jaar vinden Willem-Alexander een goede ambassadeur van Nederland in het buitenland; ook meer kritiek op uitblijven modernisering van het koningschap

Ook de groep die vindt dat de koning té dicht bij het volk staat, is gegroeid ten opzichte van vorig jaar (van 11% naar 15%).



Jongeren zijn wat kritischer over de koning dan ouderen: ze vinden vaker dat Willem-Alexander het koningschap te weinig heeft gemoderniseerd (33% versus 16% van de ouderen), dat hij té dicht bij het volk staat (22% versus 11% van de ouderen) en dat hij geen goede ambassadeur is van Nederland in het buitenland (14% versus 4% van de ouderen).

Hieronder volgt een aantal stellingen. Kunt u per stelling aangeven in hoeverre u het hiermee eens bent?
 Basis: Nederlanders 18+ (2018 circa n=500; 2019-2020 circa n=1000; 2021: n=1000)
 Rest tot 100%: 'eens noch oneens' of 'weet het niet/geen mening'

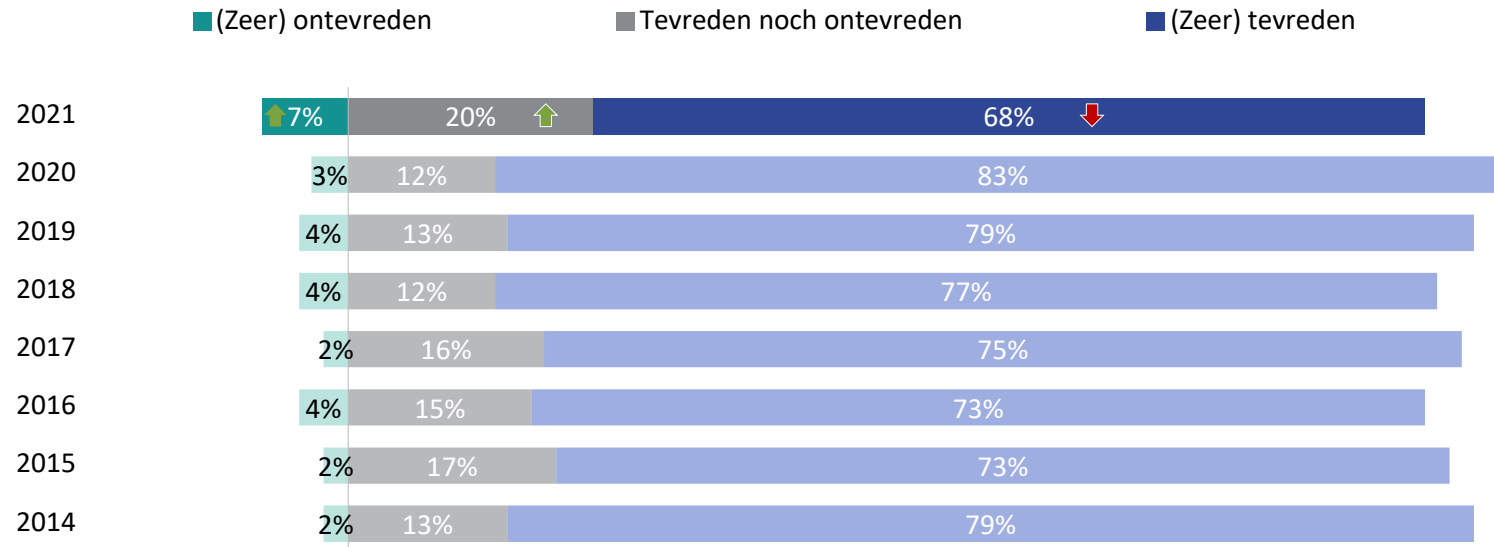
↓ ↑ Significant lager/hoger dan 2020 (95%)

© Ipsos 2021

Nederlanders ook iets kritischer over Máxima, maar nog steeds is een ruime meerderheid tevreden over het functioneren van de koningin

In 2020 was nog 83% (zeer) tevreden over Máxima als koningin, dit jaar is dit gedaald naar 68%. 20% is tevreden noch ontevreden (2020: 12%) en 7% is zelfs (zeer) ontevreden, vorig jaar was dit 3%.

Tevredenheid over Máxima als koningin

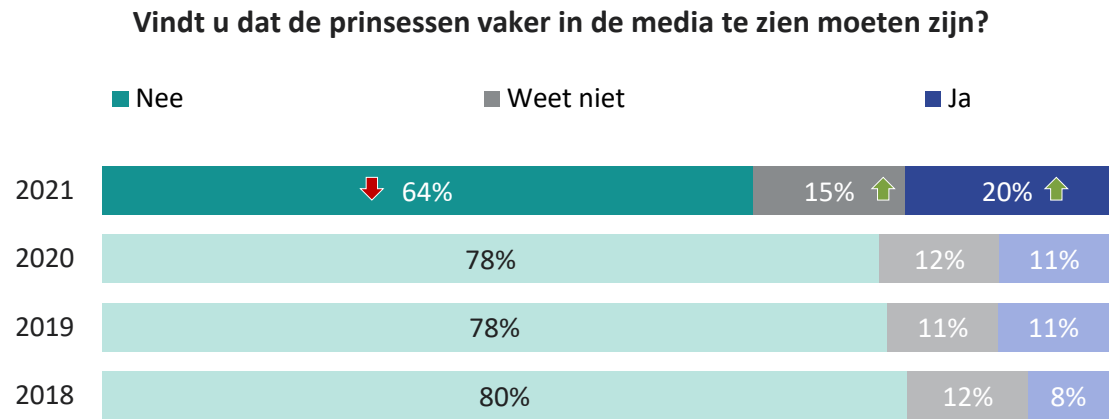


Ouderen zijn het meest tevreden over Máxima: 75% is (zeer) tevreden, tegenover 62% van de jongeren.

Máxima vervult sinds 2013 haar rol als koningin naast het staatshoofd. Hoe tevreden bent u over de wijze waarop zij dat doet?
Basis: Nederlanders 18+ (2014-2018 circa n=500; 2019-2020 circa n=1000; 2021: n=1000)
Rest tot 100%: 'weet het niet/geen mening'

↓↑ Significant lager/hoger dan 2020 (95%)

Lichte stijging in het aandeel burgers dat vindt dat de prinsessen vaker in de media moeten verschijnen

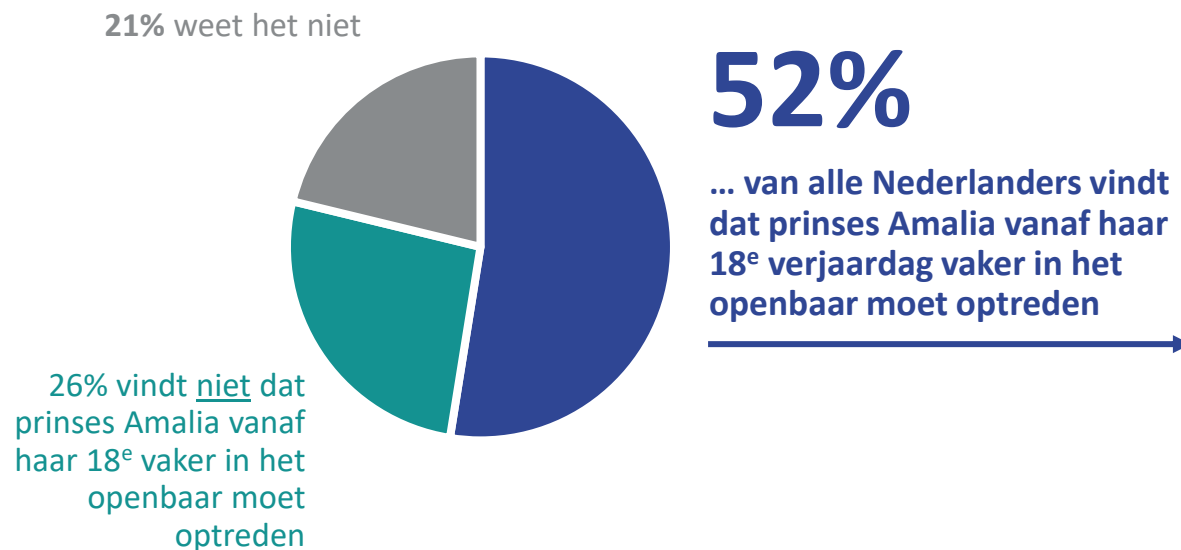


Vooraf jongeren zouden de prinsessen vaker in de media willen zien (33% versus 13% van de ouders).

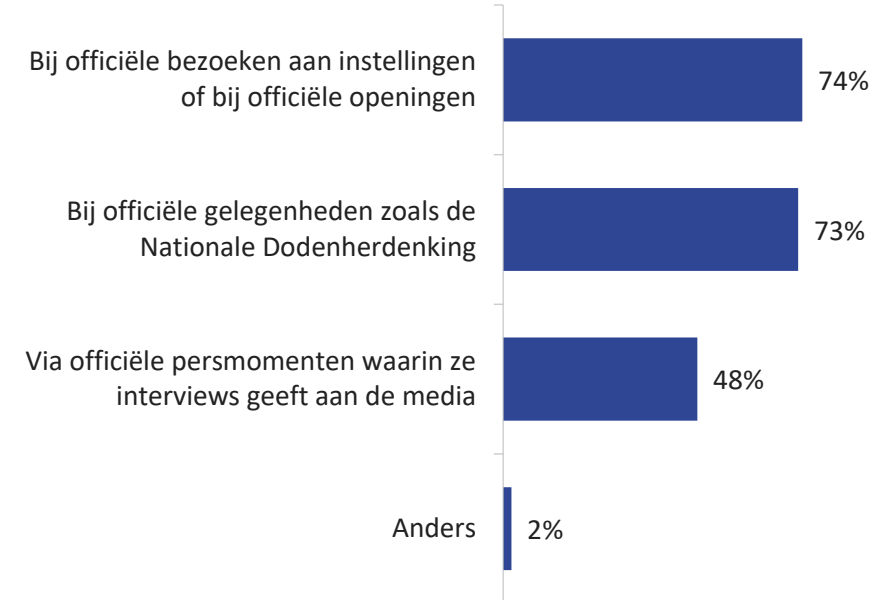
Koning Willem-Alexander en koningin Máxima proberen hun drie dochters zo veel mogelijk uit de publiciteit te houden. Behalve op Koningsdag en tijdens de fotosessies in Lech en de zomervakantie, zijn de prinsessen nauwelijks in de media te zien. Vindt u dat de prinsessen vaker in de media te zien moeten zijn?
Basis: Nederlanders 18+ (2018 circa n=500; 2019-2020 circa n=1000; 2021: n=1000)
Rest tot 100%: 'weet het niet/geen mening'

↓ ↑ Significant lager/hoger dan 2020 (95%)

Ruim de helft van de Nederlanders vindt dat prinses Amalia vanaf haar achttiende vaker in het openbaar moet optreden



Manier waarop Amalia in het openbaar moet optreden

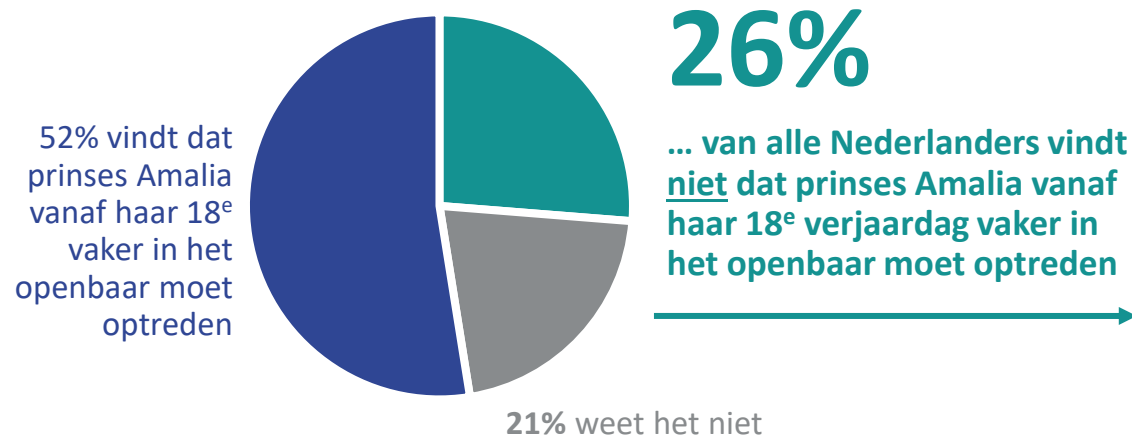


A. In december van dit jaar wordt prinses Amalia 18 jaar. Ze ontvangt vanaf dat moment een jaarlijkse toelage en wordt lid van de Raad van State. Vindt u dat ze vanaf dat moment officieel in het openbaar moet optreden?/B. Op wat voor manier zou prinses Amalia in het openbaar moeten optreden? Meerdere antwoorden mogelijk.

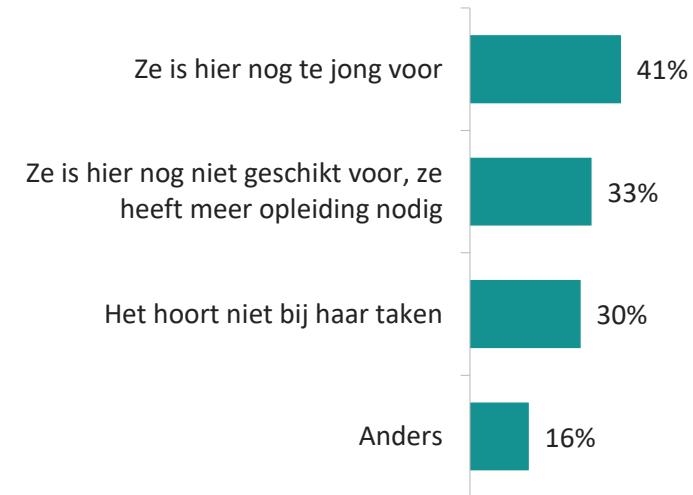
Basis: A: Nederlanders 18+ (n=1000)/B: Nederlanders die vinden dat Amalia vaker in openbaar moet optreden vanaf haar 18^e (n=522)

Rest tot 100%: 'weet het niet/geen mening'

Ruim een kwart vindt niet dat de prinses vanaf haar achttiende vaker in het openbaar moet optreden, de belangrijkste reden is dat ze hier nog te jong voor is



Reden waarom Amalia niet officieel in het openbaar moet optreden



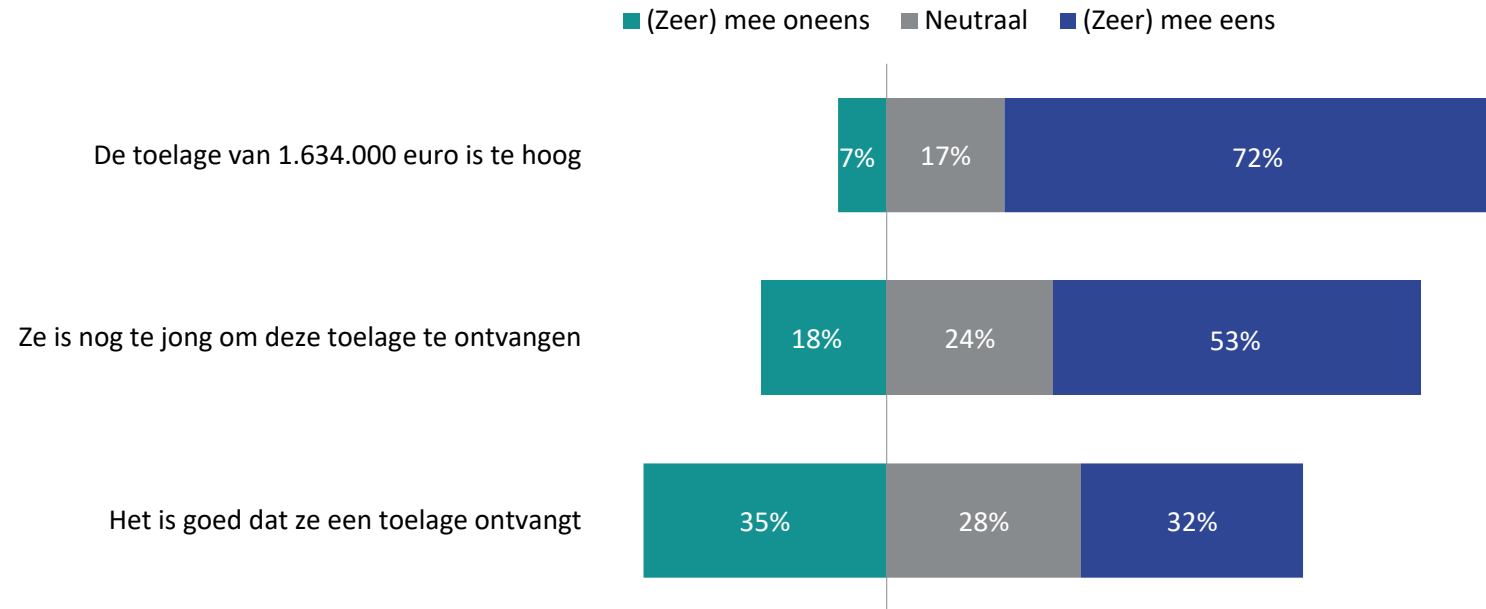
A. In december van dit jaar wordt prinses Amalia 18 jaar. Ze ontvangt vanaf dat moment een jaarlijkse toelage en wordt lid van de Raad van State. Vindt u dat ze vanaf dat moment officieel in het openbaar moet optreden?/B. Waarom vindt u dat prinses Amalia niet officieel in het openbaar moet optreden vanaf haar 18e verjaardag? Meerdere antwoorden mogelijk.

Basis: A. Nederlanders 18+ (n=1000)/ B: Nederlanders die vinden dat Amalia vaker in openbaar moet optreden vanaf haar 18^e (n=264)

Rest tot 100%: 'weet het niet/geen mening'

Nederlanders zijn verdeeld over of het goed is dat Amalia een toelage ontvangt, een meerderheid vindt wel dat de toelage te hoog is en dat ze nog te jong is om deze toelage te ontvangen

Vanaf haar 18e verjaardag ontvangt prinses Amalia een jaarlijkse toelage van 1.634.000 euro



Vanaf haar 18e verjaardag ontvangt prinses Amalia een jaarlijkse toelage van 1.634.000 euro. Een deel daarvan is salaris en de rest is bedoeld voor 'personele en materiële ondersteuning'. In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?

Basis: Nederlanders 18+ (n=1000)

Rest tot 100%: 'weet het niet/geen mening'

Wat is uw indruk van prinses Amalia?



“Lijkt mij een **goede toekomstige Koningin**.”

“...Ik weet niet of ze wel zin heeft in al die publiciteit. Ik zou het wel leuk vinden om meer van haar te zien in de vorm van dat we als volk haar **beter leren kennen**. Ze wordt tenslotte wel op een dag onze koningin.”

“Leuk jonge meid die **eerst nog moet genieten** voordat ze echt optreedt.”

“Nog wat **“groen”** maar komt wel in orde.”

“Een **leuke, spontane** meid. Die ook al in de gaten heeft hoe haar toekomst eruit gaat zien. Laat ze nu nog even lekker **anoniem genieten** van haar jonge leventje, ze heeft straks een hele pittige taak voor haar.”

“Haar optreden oogt soms nog wat **onwennig**.”

“Het lijkt mij een **leuke vrouw**, maar vanwege hoge afwezigheid kan ik daar nog geen beeld over vormen. Het wordt wel tijd dat ze **meer in het openbaar** verschijnt.”



Wat zou u een goede invulling voor haar tussenjaar vinden?



“Andere **culturen** ervaren.”

“Backpacken, lekker op stap met leeftijdsgenoten.”

“Dat is **aan haar** om daar invulling aan te geven. Blijkbaar wil ze graag reizen dus dat moet ze zeker doen.”

“Laat haar **anoniem haar dingen ondernemen**, laat ze gewoon een jonge meid zijn. Nog even niet de druk van kroonprinses.”

“Zo'n tussenjaar moet ze invullen **naar haar wensen en mogelijkheden**. Het kan een ervaring, een verrijkend jaar zijn als haar die ruimte gegund wordt!”

“**Vrijwilligerswerk** in de diverse sectoren zoals zorg en welzijn.”

“**Stage lopen** bij een **maatschappelijk betrokken** organisatie.”

“**Reizen** en **contacten opdoen** in andere landen en culturen.”

“**Landen bezoeken**, **culturen** opsnuiven, **mensen leren kennen**. En hopelijk mag ze het **zelf verder invullen**.”

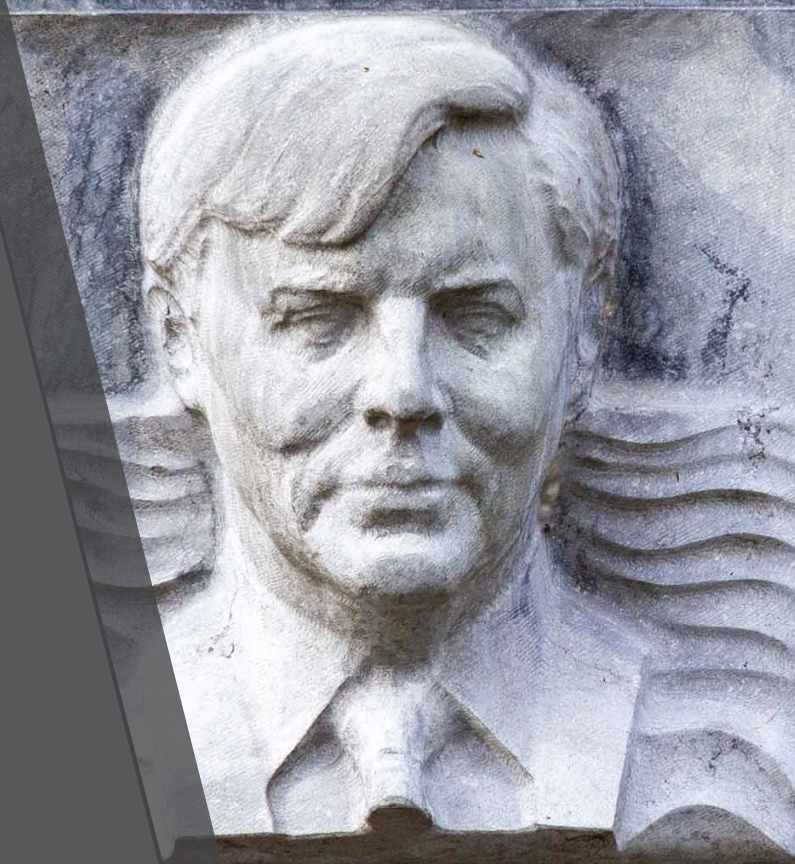
“Ik geloof **niet** dat dit **aan het volk** is, ikzelf zou dat ook niet op prijs stellen als de hele goegemeente iets te vinden heeft over mijn kind.”



2.

De monarchie

WILHELM - ALEXANDER



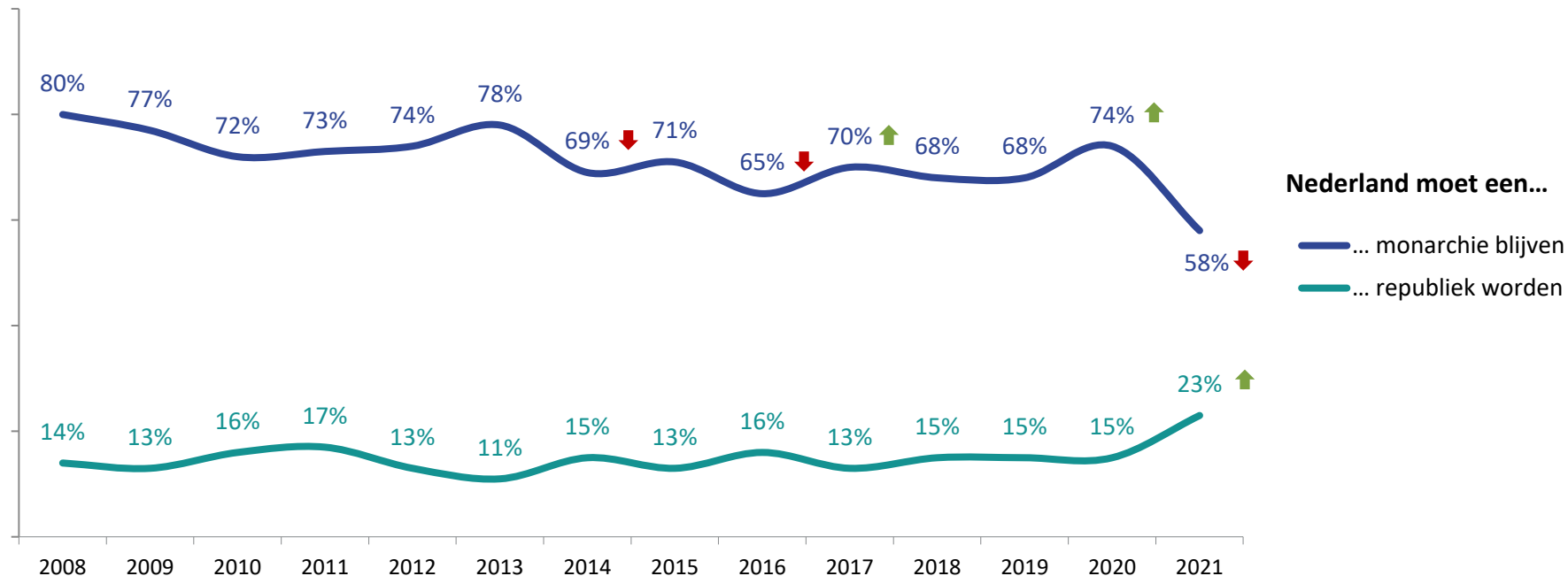
© Ipsos 2021



ZEKER WETEN

Steun voor de monarchie is gedaald: bijna een kwart van de Nederlanders wil dat Nederland een republiek wordt, ruim de helft wil dat Nederland een monarchie blijft

De steun voor de monarchie is al jaren relatief stabiel: een ruime meerderheid van de Nederlanders was van mening dat Nederland een monarchie moest blijven. Dit jaar is de steun afgenomen, maar desondanks is de steun voor de monarchie nog steeds groter dan de steun voor een republiek. In december 2020 was het draagvlak voor de monarchie met 60% ongeveer vergelijkbaar. De resultaten van dat onderzoek vindt u [hier](#).



Nederland is een koninkrijk met een koning als staatshoofd. Wat is volgens u het beste: dat Nederland een monarchie blijft of dat het een republiek wordt met een gekozen president als staatshoofd?

Basis: Nederlanders 18+ (2008-2018 circa n=500; 2019-2020 circa n=1000; 2021: n=1000)

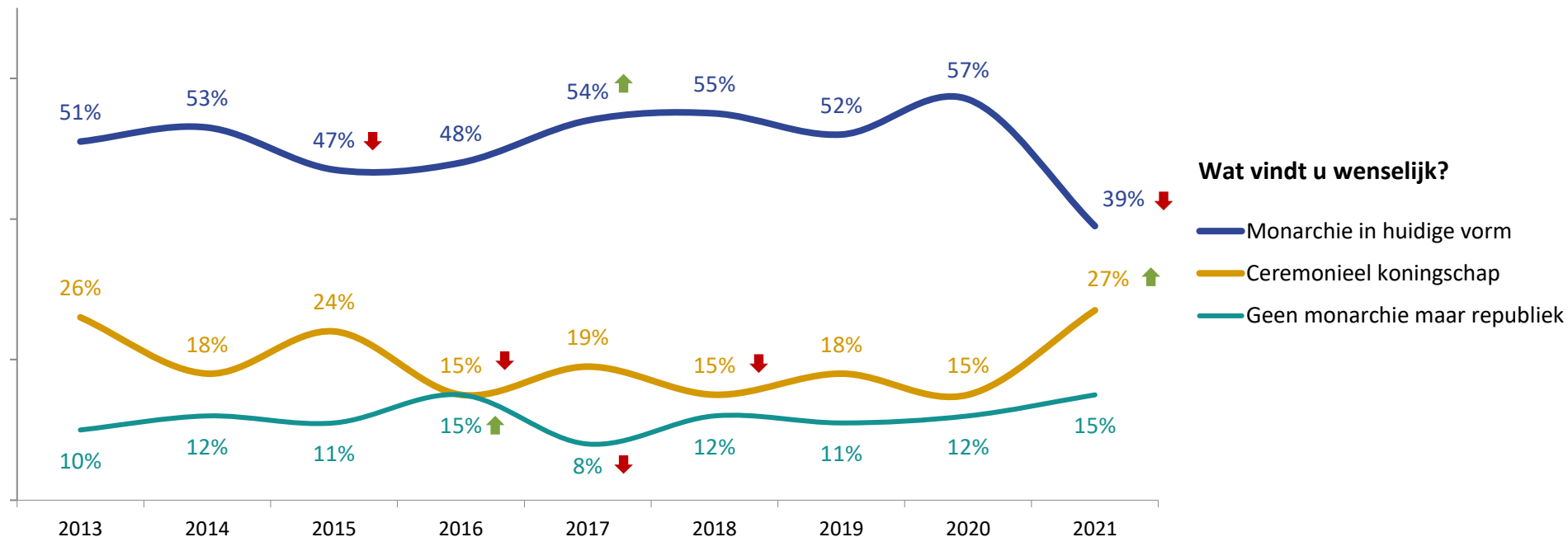
Rest tot 100%: 'weet het niet/geen mening'

↓↑ Significant lager/hoger dan voorgaand jaar (95%)

© Ipsos 2021

Steun voor ceremonieel koningschap is gestegen: ruim een kwart verkiest deze vorm boven de monarchie in huidige vorm of een republiek, 39% heeft liever de monarchie in huidige vorm

Vorig jaar was nog ruim de helft van de Nederlanders van mening dat de monarchie in huidige vorm het meest wenselijk was. Dit jaar is dit gedaald naar 39%. Nederlanders zien juist meer in een ceremonieel koningschap dan vorig jaar: 27% ziet dat het staatshoofd een ceremoniële rol krijgt, een jaar geleden was dit nog 15%.



Er wordt wel eens gesproken over een louter ceremoniële rol van het staatshoofd. Wat vindt u wenselijk?

Basis: Nederlanders 18+ (2013-2018 circa n=500; 2019-2020 circa n=1000; 2021: n=1000)

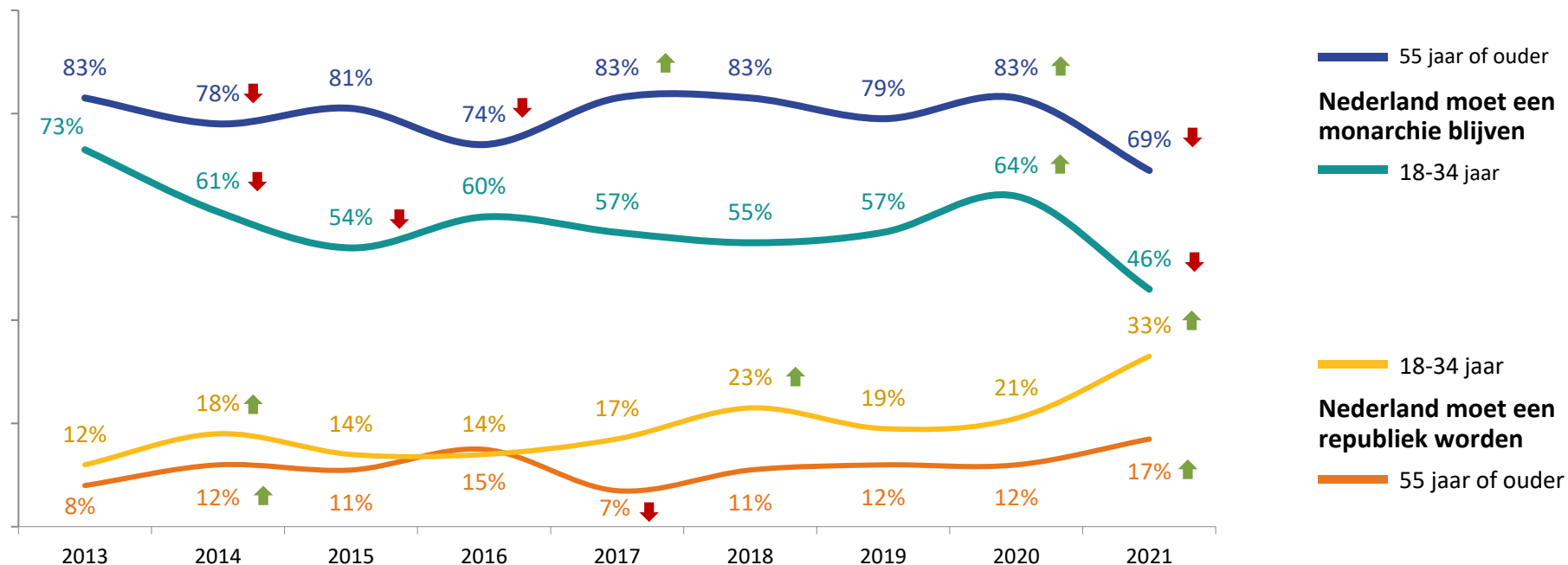
Rest tot 100%: weet het niet/geen mening

↓ ↑ Significant lager/hoger dan voorgaand jaar (95%)

© Ipsos 2021

Steun voor de monarchie nog steeds het hoogst onder ouderen, maar ook binnen deze groep is de steun dit jaar gedaald

Onder zowel jongeren als ouderen zien we een afname in de steun voor de monarchie. 46% van de 18-34 jarigen vindt dat Nederland een monarchie moet blijven, 33% ziet liever dat Nederland een republiek wordt. Vorig jaar was 64% van de jongeren nog voor behoud van de monarchie en 21% wilde een republiek. Onder ouderen is de steun voor de monarchie ook gedaald van 83% naar 69%, 17% van de 55-plussers wil dat Nederland een republiek wordt, vorig jaar was dit 12%.



Nederland is een koninkrijk met een koning als staatshoofd. Wat is volgens u het beste: dat Nederland een monarchie blijft of dat het een republiek wordt met een gekozen president als staatshoofd?

Basis: Nederlanders 18+ (2013-2018 circa n=500; 2019-2020 circa n=1000; 2021: n=1000)

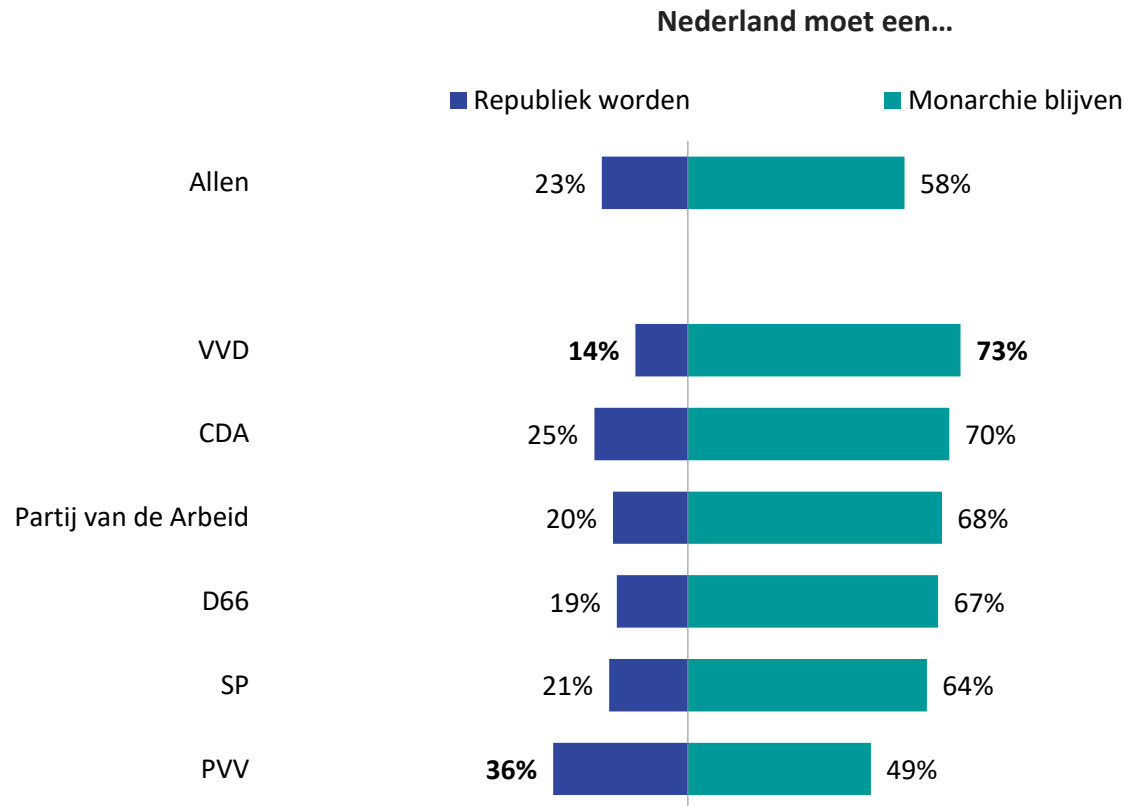
Rest tot 100%: 'weet het niet/geen mening'

↓ ↑ Significant lager/hoger dan voorgaand jaar (95%)

© Ipsos 2021

Steun voor de monarchie is het grootst onder VVD- en CDA-kiezers, PVV-kiezers zijn het meest kritisch

Binnen bijna alle grote partijen is er een meerderheid te vinden die vindt dat Nederland een monarchie moet blijven. Onder PVV-kiezers is de steun voor een republiek het grootst (36%), maar ook hier zien we dat bijna de helft wil dat Nederland een monarchie blijft.



Nederland is een koninkrijk met een koning als staatshoofd. Wat is volgens u het beste: dat Nederland een monarchie blijft of dat het een republiek wordt met een gekozen president als staatshoofd?

Basis: Nederlanders 18+ (n=1000); Partijen waar niet genoeg waarnemingen voor zijn (n<55) zijn niet meegenomen.

Rest tot 100%: 'weet het niet/geen mening'; **Dikgedrukte** percentages weerspiegelen statistisch significante verschillen (95%) ten opzichte van de gemiddelde Nederlander

U gaf aan dat u wil dat Nederland een monarchie blijft. Kunt u uw mening toelichten?



"“Het is een **goed visitekaartje** in het buitenland.”

"Ik vind het een **mooië traditie** en zou het zonde vinden als het verdwijnt."

"De koning is een **verbindende factor**. En relatief een goedkope arbeidskracht voor de BV Nederland. Een **president o.i.d. is veel duurder** en zorgt voor allerlei dure hobby's."

"Dat **werkt het beste**. Geen gedoe, het is **duidelijk** wie het staatshoofd is, blijft en wordt."

"Het geeft toch een **extra dimensie** aan onze democratie, al vind ik wel dat de **koning te veel geld verdient/krijgt**."

"Een gekozen president betekent **verkiezingen** om de zoveel jaar die van invloed zijn op de stabiliteit van het land. Zie diverse buitenland. Een monarchie is misschien wat afstandelijker maar wel **stabiel**."

"Het gaat goed, zoals het nu gaat. Iets **wat goed gaat moet je nooit veranderen**, want elke verandering is geen verbetering."



U gaf aan dat u wil dat Nederland een republiek wordt. Kunt u uw mening toelichten?



"“De monarchie is **niet meer van deze tijd**.”

"Ik vind dat er te **veel geld** voor het koningshuis vrij wordt gemaakt en dat alles wat ze doen wordt betaald terwijl ze bulken van het geld, in een woord schandalig."

"Zodat de **burgers meer invloed** hebben. We leven in een democratie, maar een monarchie is geen democratie. Daarnaast **kost** het koningshuis ons **veel geld**."

"Erfelijke opvolging van een staatshoofd is volkomen **uit de tijd. Kostenbesparing**. Gedoe met dingen als **vakantiewoning, domme uitspraken** waarvoor geen verantwoording afgelegd wordt."

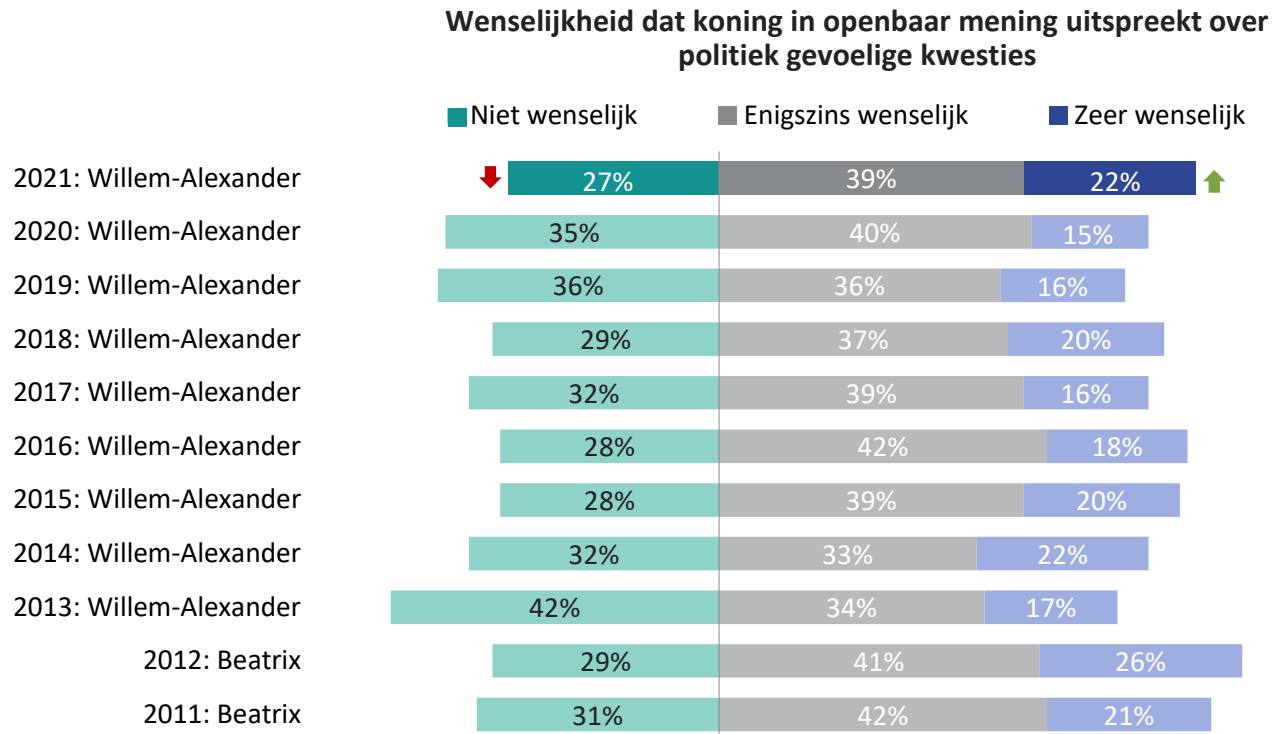
"Een gekozen president, zoals in Duitsland, is **goedkoper** voor het volk en ook **democratischer**."

"Ik denk dat alles zo veel **eerlijker** gaat."

"Een president kun je **wegstemmen**. Ook al kost dat erg veel moeite en is het in veel gevallen, vanwege partijpolitieke belangen, meestal vrijwel onmogelijk, je kúnt hem/haar wegstemmen. Een koning of koningin niet. Je kunt alleen maar hopen dat ie (m/v) doodgaat."



Ruim een kwart van de Nederlanders vindt het niet wenselijk dat de koning in het openbaar zijn mening uitspreekt over politiek gevoelige kwesties



Met name ouderen vinden het niet wenselijk (37%) dat de koning in het openbaar zijn mening uitspreekt over politiek gevoelige kwesties. Jongeren hebben hier minder moeite mee: 16% vindt het niet wenselijk, terwijl 49% het enigszins wenselijk vindt.

De regering is verantwoordelijk voor alles wat de koning zegt. Zou u het wenselijk vinden als de koning in het openbaar zijn eigen mening uitspreekt, ook als het gaat over politiek gevoelige kwesties?

Basis: Nederlanders 18+ (2011-2018 circa n=500; 2019-2020 circa n=1000; 2021: n=1000)

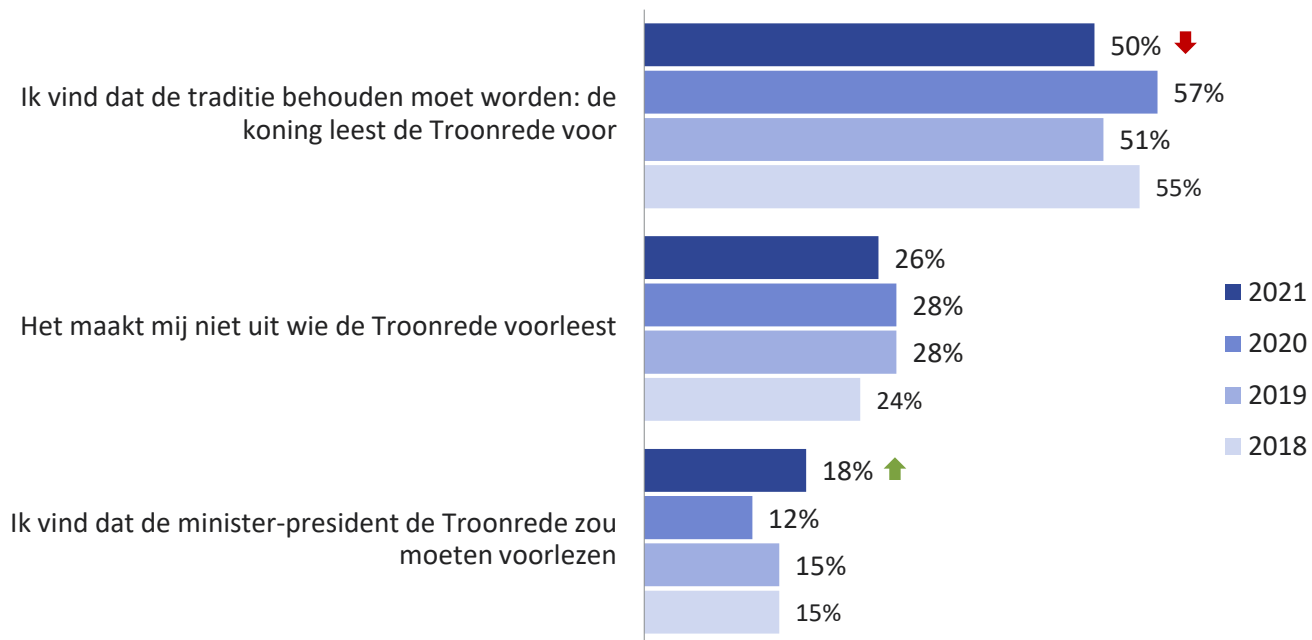
Rest tot 100%: weet het niet/geen mening

↓↑ Significant lager/hoger dan 2020 (95%)

De helft van de Nederlanders wil dat de koning de troonrede blijft voorlezen, bijna twee op de tien vinden dat de minister-president dit zou moeten doen

Terwijl vorig jaar nog maar 12% van de Nederlanders vond dat niet de koning maar de minister-president de Troonrede moest voorlezen, is dat dit jaar gestegen naar 18%. De helft van de Nederlanders vindt dat de traditie wel behouden moet worden, vorig jaar was dit 57%.

Traditie dat de koning de troonrede voorleest



61% van de ouderen wil dat de koning de troonrede blijft voorlezen, 14% vindt dat de minister-president dit zou moeten doen. Onder jongeren is de groep die verandering wil groter: 27% wil dat de minister-president de troonrede voorleest, 43% wil dat de koning dit blijft doen.

Elk jaar op Prinsjesdag leest de koning de Troonrede voor, waarin de plannen van het kabinet bekend worden gemaakt. De Troonrede is niet geschreven door de koning, maar door het kabinet. Welke van onderstaande stellingen past het meest bij uw mening?

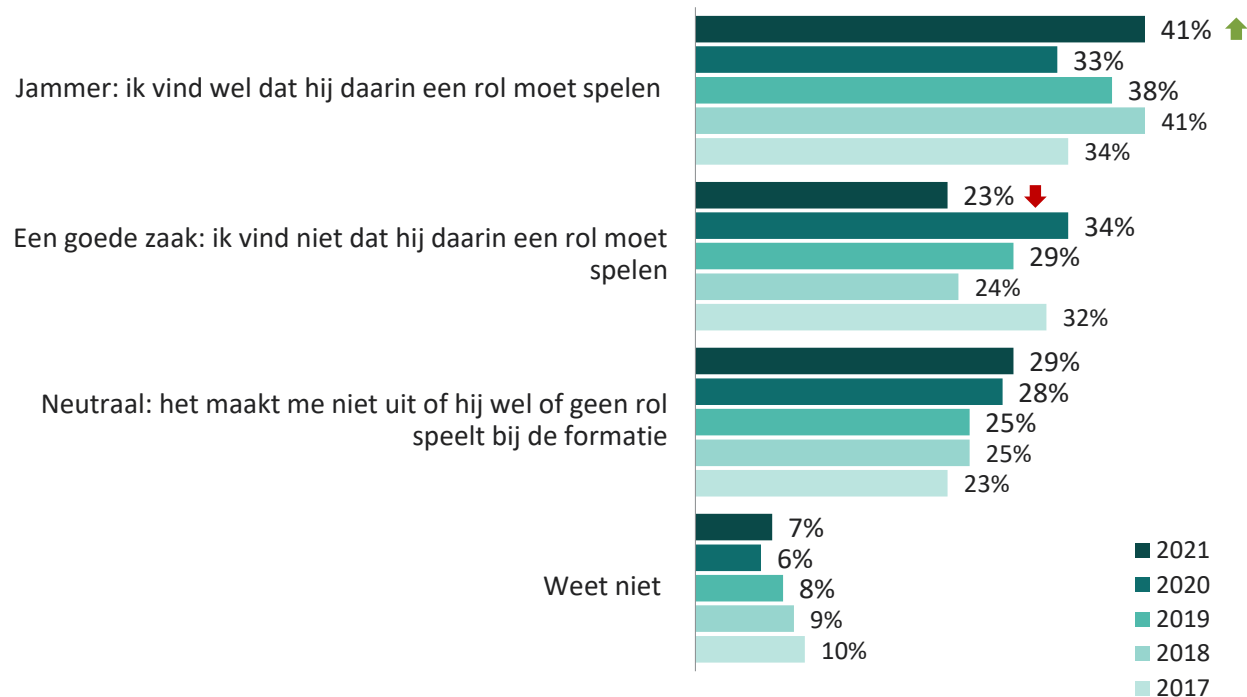
Basis: Nederlanders 18+ (2018 circa n=500; 2019-2020 circa n=1000; 2021: n=1000)

↓ ↑ Significant lager/hoger dan 2020 (95%)

Vier op de tien Nederlanders vinden dat de koning weer een rol moet gaan spelen bij de kabinetsformatie

In 2018 vond nog 41% van de Nederlanders het jammer dat de koning geen rol meer speelt bij de kabinetsformatie. De afgelopen jaren nam dit steeds verder af. Vorig jaar vond een derde het een goede zaak dat de koning geen rol meer speelt, terwijl een bijna even grote groep terug verlangde naar de tijd waarin de koning wel een rol speelde bij de kabinetsformatie. Dit jaar vindt nog maar 23% het een goede zaak dat de koning geen rol speelt, 41% wil weer een rol voor de koning.

De koning speelt geen rol meer bij de formatie van het kabinet

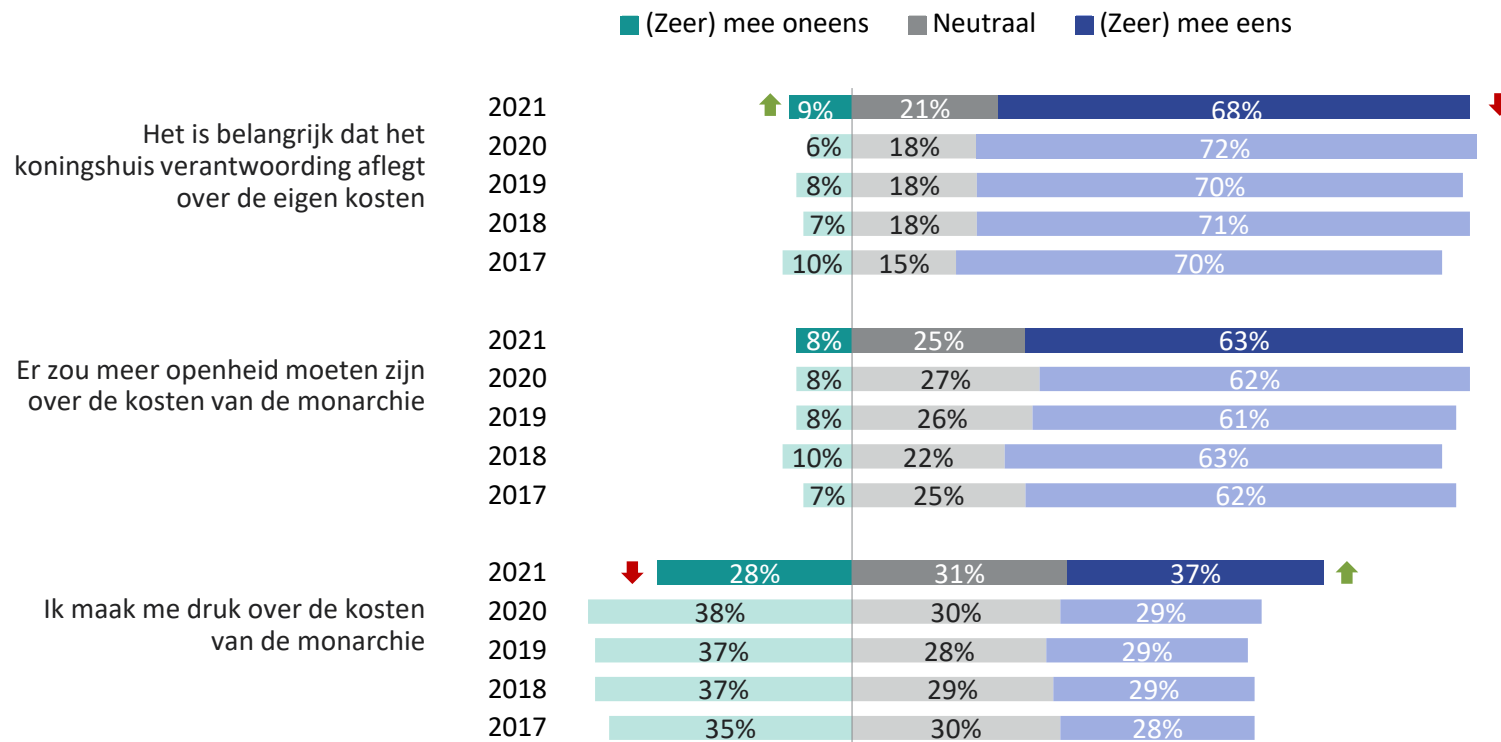


De koning speelt sinds 2012 geen belangrijke rol meer bij de kabinetsformatie. Wat vindt u daarvan?
Basis: Nederlanders 18+ (2017-2018 circa n=500; 2019-2020 circa n=1000; 2021: n=1000)

↓ ↑ Significant lager/hoger dan 2020 (95%)

Meer Nederlanders dan vorig jaar maken zich druk over de kosten van de monarchie

Nederlanders maken zich dit jaar wat meer zorgen over de kosten van de monarchie dan een jaar geleden. In 2020 maakte 29% van de Nederlanders zich hier druk om, dit jaar is dit gestegen naar 37%.



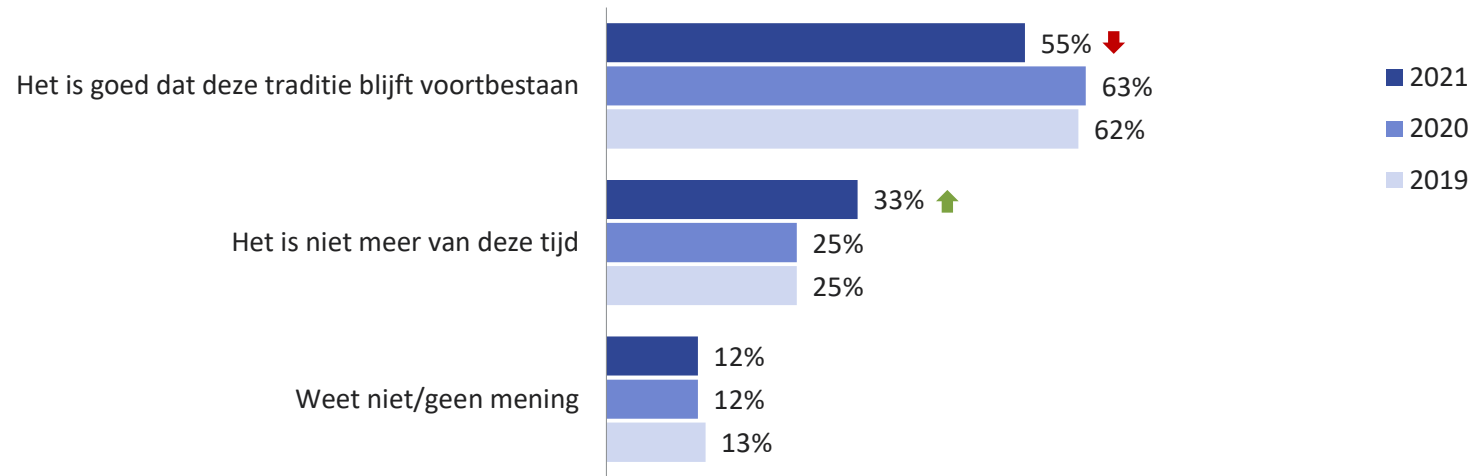
Regelmatig staan de kosten van de monarchie ter discussie. In hoeverre bent u het eens met onderstaande stellingen?
 Basis: Nederlanders 18+ (2017-2018 circa n=500; 2019-2020 circa n=1000; 2021: n=1000)
 Rest tot 100% 'weet niet/geen mening'

↓ ↑ Significant lager/hoger dan 2020 (95%)

Nog ongeveer de helft van de bevolking vindt het een goede traditie dat het oudste kind van de koning automatisch troonopvolger is

Vorig jaar was nog 63% van de Nederlanders van mening dat het goed was dat de traditie blijft voortbestaan, dit jaar is dit gedaald naar 55%. 33% van de Nederlanders vindt de traditie niet meer van deze tijd, vorig jaar was dit een kwart.

Het oudste kind van de koning is automatisch troonopvolger



Op dit moment is het zo dat het oudste kind van de koning(in) automatisch de troonopvolger is. Wat vindt u daarvan?
Basis: Nederlanders 18+ (2019-2020 circa n=1000; 2021: n=1000)

↓ ↑ Significant lager/hoger dan 2020 (95%)

3.

Corona en Koningsdag



Ruim de helft van de Nederlanders vindt het een goede zaak dat Koningsdag ook dit jaar in aangepaste vorm wordt gevierd

Vorig jaar was er veel begrip voor het afgelasten van de viering van Koningsdag. Dit jaar is er iets minder begrip voor de aanpassingen. Zo zegt 8% van alle Nederlanders dat Koningsdag 'gewoon' gevierd kan worden, vorig jaar was dat maar 1%.



Met name ouderen vinden het goed dat het niet op dezelfde manier gevierd wordt, omdat het niet verantwoord is in verband met het coronavirus (73%). Jongeren vinden het over het algemeen ook een goede zaak, maar dit is niet alleen omdat het ze het niet verantwoord vinden (42%), maar in veel gevallen omdat ze er toch niet van houden om het te vieren (25%).

Wat vindt u ervan dat Koningsdag niet op dezelfde manier gevierd kan worden als voor de coronacrisis?*

*In 2020 was de vraagstelling: Wat vindt u ervan dat Koningsdag afgelast is?

Basis: Nederlanders 18+ (2020: n=1002; 2021:1000)

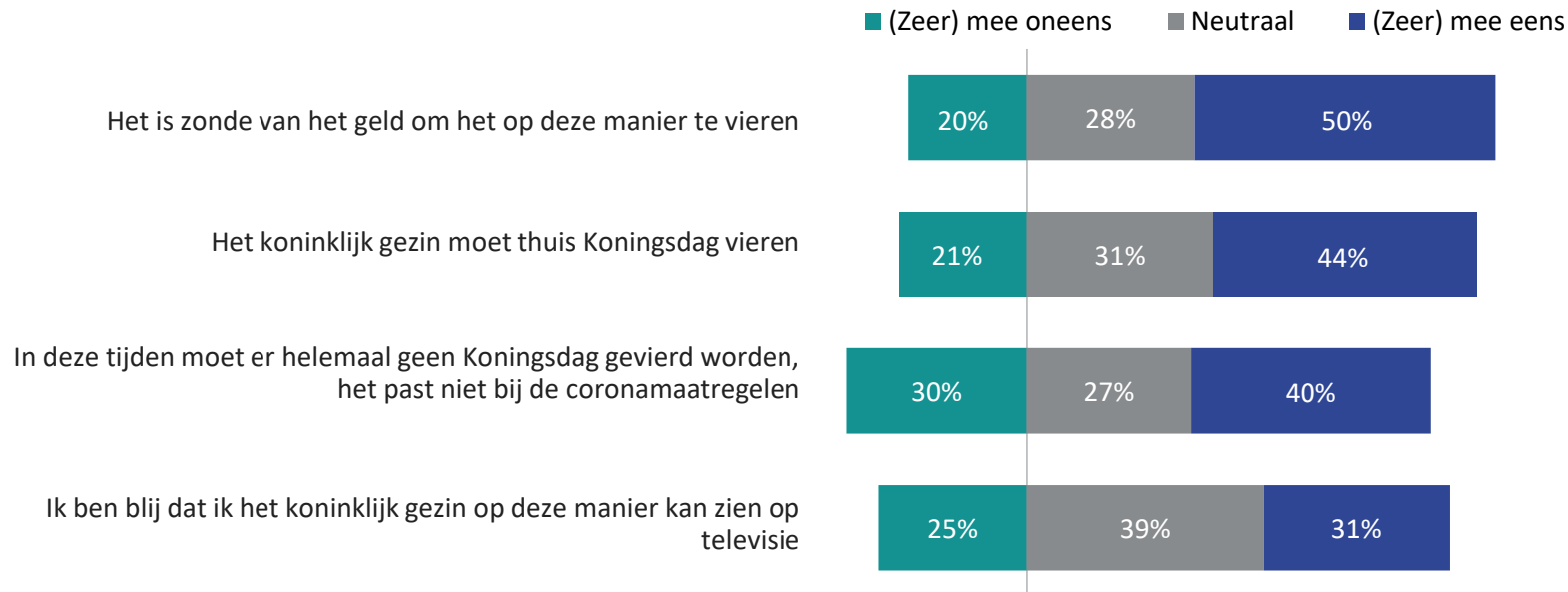
↓ ↑ Significant lager/hoger dan 2020 (95%)

© Ipsos 2021

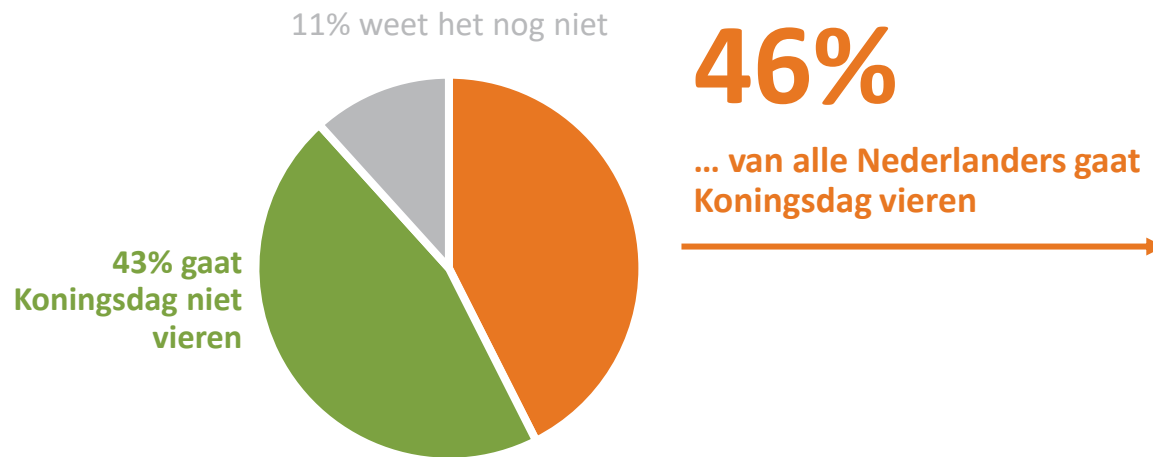
De helft van de Nederlanders vindt de manier waarop Koningsdag gevierd gaat worden in Eindhoven zonde van het geld

Circa vier op de tien Nederlanders vinden dat het gezin het thuis moet vieren en dat het niet bij de coronamaatregelen past.

Het koninklijk gezin gaat dit jaar naar Eindhoven om Koningsdag te vieren. Op de High Tech Campus krijgen ze een voornamelijk digitaal programma aangeboden vanuit een studio. Het terrein is afgesloten voor publiek, maar er zijn online ontmoetingen met Eindhovenaren. Voor het programma heeft de gemeente een budget van 1,75 miljoen euro uitgetrokken.

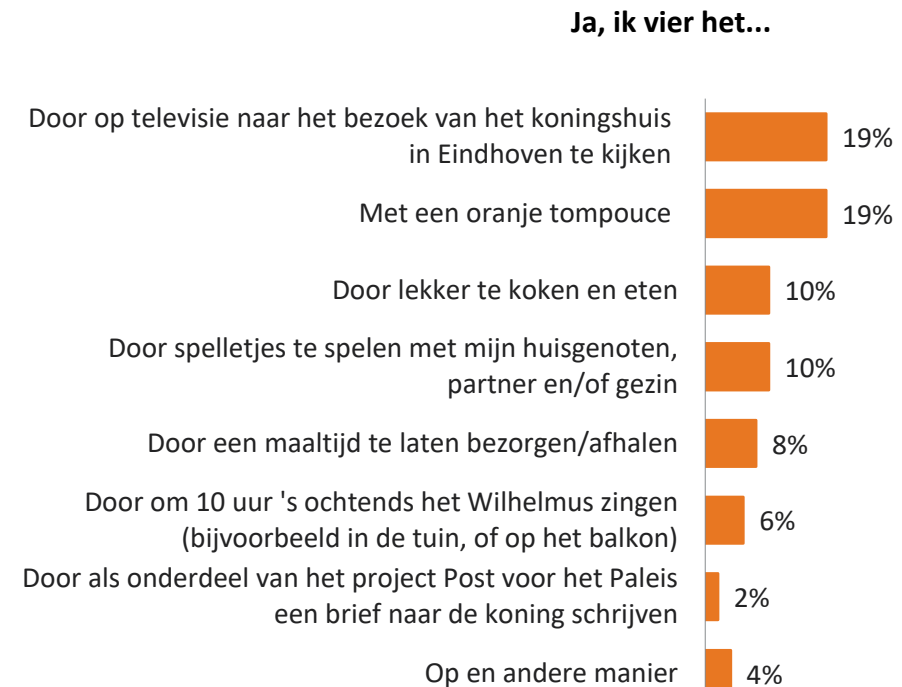


Bijna de helft van alle Nederlanders gaat iets extra's doen om Koningsdag te vieren, onder andere door op televisie naar het bezoek van het koningshuis in Eindhoven te kijken



Bijna twee derde (63%) van de jongeren geeft aan dat ze iets extra's gaan doen om Koningsdag te vieren, onder andere door spelletjes te spelen met hun huisgenoten, partner of gezin (22%) en/of door lekker te koken en eten (16%).

Ruim de helft van de ouderen (52%) gaat het niet vieren, de groep die het wel gaat vieren gaat op televisie naar het bezoek in Eindhoven kijken (25%).

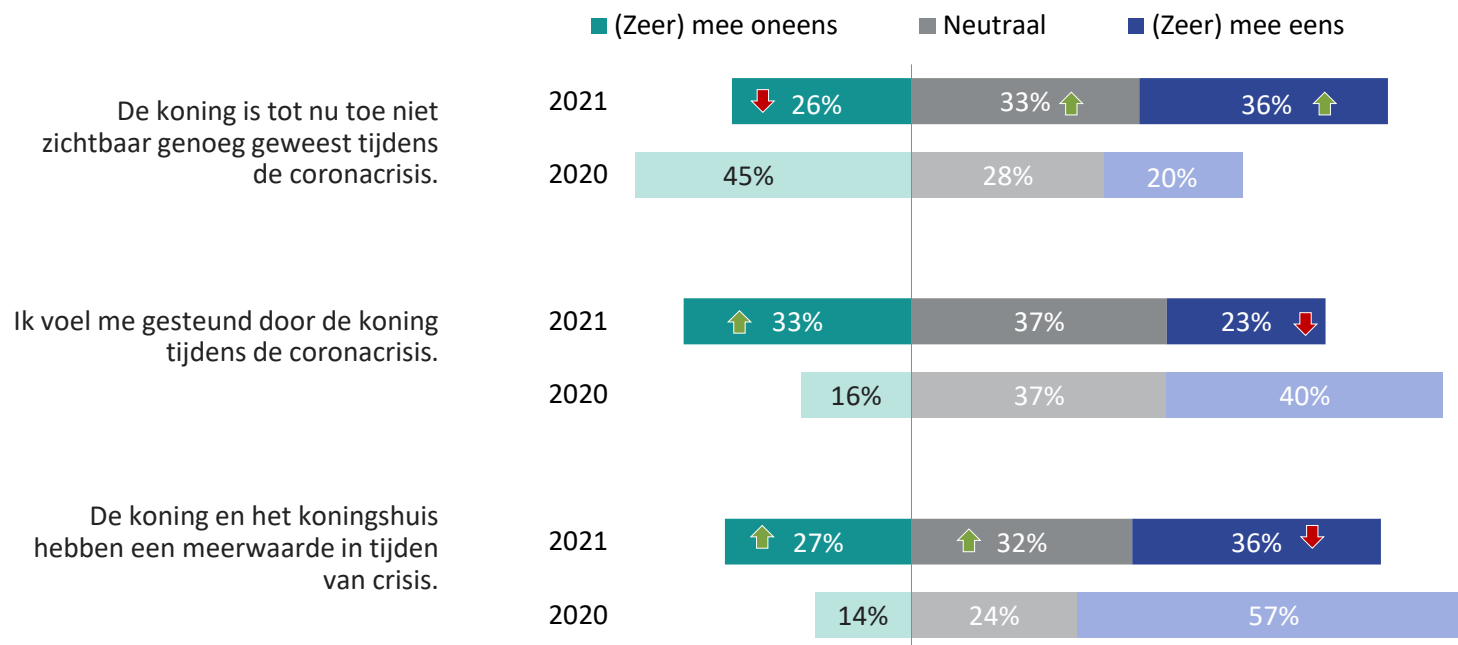


Gaat u, ondanks dat er geen grote bijeenkomsten en evenementen worden georganiseerd, op Koningsdag iets extra's doen om het te vieren?

Basis: Nederlanders 18+ (n=1000)

Nederlanders kritischer dan vorig jaar over de rol van het koningshuis in de coronacrisis

Vorig jaar vond nog bijna de helft van de Nederlanders dat de koning zichtbaar genoeg was geweest tijdens de coronacrisis en voelde 40% zich gesteund door de koning. Dit jaar is dit gedaald naar 26% en 23%. Ook zijn minder Nederlanders van mening dat de koning en het koningshuis een meerwaarde hebben in tijden van crisis. In 2020 vond nog ruim de helft van de Nederlanders dat ze een meerwaarde hadden, dit jaar is dit gedaald naar 36%. Ruim een kwart vindt dat ze geen meerwaarde hebben.



Met name jongeren vinden dat de koning niet zichtbaar genoeg is geweest tijdens de coronacrisis (42%). Ouderen zijn hier meer verdeeld over: 32% is het hier mee eens, terwijl een even grote groep vindt dat de koning wel zichtbaar genoeg is geweest.

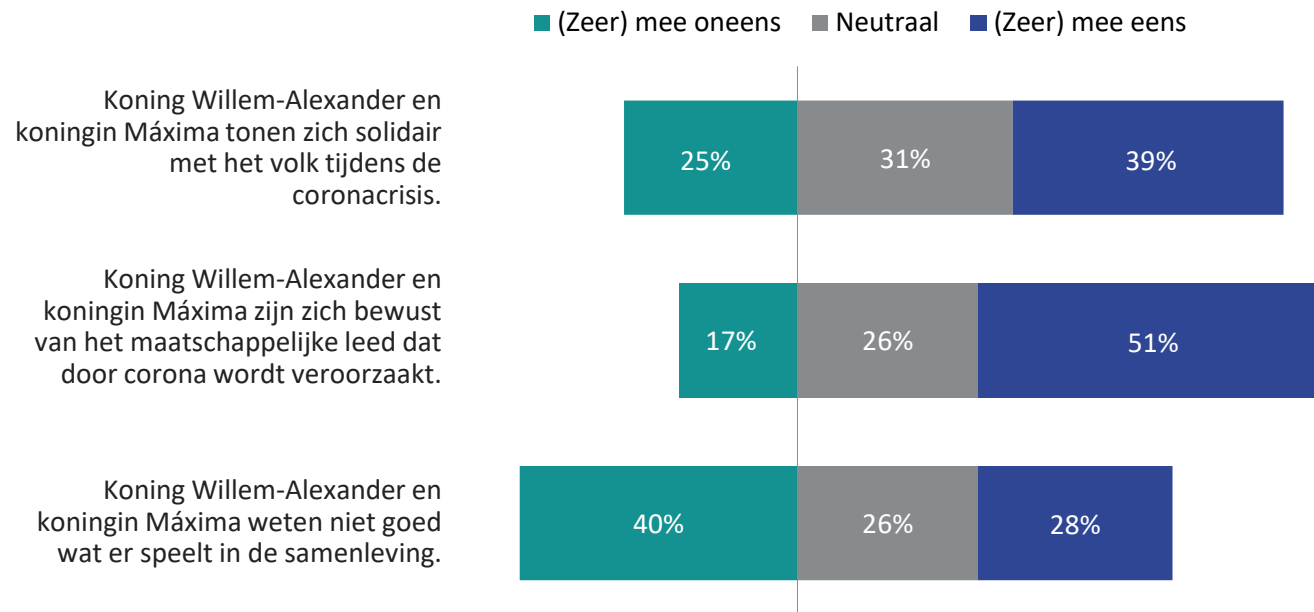
Daarnaast vindt 45% van de ouderen dat de koning en het koningshuis een meerwaarde hebben in tijden van crisis. Jongeren zijn op dit punt meer verdeeld: 31% ziet de meerwaarde wel, een even grote groep niet.

De volgende stellingen gaan over het optreden van de koning en koningin in deze coronatijden.
 In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?
 Basis: Nederlanders 18+ (2020: n=1002; 2021:n=1000)
 Rest tot 100%: 'weet het niet/geen mening'

↓ ↑ Significant lager/hoger dan 2020 (95%)

De helft van de Nederlanders denkt dat de koning en koningin zich wel bewust zijn van het maatschappelijk leed dat door corona wordt veroorzaakt

Ook vinden vier op de tien Nederlanders dat de koning en koningin zich solidair tonen met het volk, maar een bijna even grote groep denkt dat ze niet goed weten wat er in de samenleving speelt. Deze resultaten zijn in lijn met wat we in december 2020 hebben gemeten. De resultaten van dit onderzoek vindt u [hier](#).



Ouderen zijn positiever over de houding van de koning en koningin tijdens de coronacrisis: ze vinden dat ze zich solidair met het volk tonen (50%), dat ze zich bewust zijn van het leed dat door corona wordt veroorzaakt (63%) en dat ze goed weten wat er speelt in de samenleving (55%).

Jongeren zijn iets kritischer: 31% vindt dat ze zich solidair tonen (27% vindt van niet), 41% denkt dat ze zich bewust zijn van het leed dat door corona wordt veroorzaakt (21% denkt van niet) en 32% denkt dat ze niet goed weten wat er speelt in de samenleving.

De volgende stellingen gaan over het optreden van de koning en koningin in deze coronatijden. In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?

Basis: Nederlanders 18+ (n=1000)

Rest tot 100%: 'weet het niet/geen mening'



Tot slot, hoe kan koning Máxima haar verjaardag met Nederland vieren?



“Alleen met haar **familie**.”

“Anders **op een later moment vieren** zodat dat moment alsnog kan plaatsvinden.”

“**Cadeaus sturen** naar alle mede-jarigen in het land.”

“Dat mag zij **zelf bepalen**.”

“**Digitaal contact** met andere jarigen.”

“Door een **videogesprek** op te nemen, FaceTime etc.”

“Een **feestpakket thuis** bezorgen.”

“In deze tijd kan ze dat beter in **huiselijke kring** vieren. Verjaardagen zijn privé en dat moet ook zo blijven. Zij moet haar verjaardag **op eigen manier thuis** vieren en daar hoeven wij geen deel van uit te maken.”

“Lekker thuis in het **gezin**.”

“Zorgen dat **elke Nederlander** iets van **gebak** krijgt.”

“Dat is geheel **aan Maxima zelf**. Als ik Willem-Alexander was dan zette ik een grote **Sara pop in de tuin**.”



Tot slot nog dit. Op 17 mei wordt koningin Máxima 50 jaar oud. De koning gaf op zijn 50ste verjaardag een feest in het Paleis op de Dam voor mensen die op dezelfde dag jarig waren. Dat is door de coronamaatregelen nu niet mogelijk. Hoe kan koningin Máxima haar verjaardag met Nederland vieren?

Basis: Nederlanders 18+ (n=1000); Dit is een selectie van de gegeven open antwoorden

Onderzoeksopzet



Onderzoeksverantwoording



Aanleiding en doelstelling

- Al sinds 2006 laat de NOS rond Koninginnedag een onderzoek uitvoeren waarin Nederlanders gevraagd wordt naar hun mening over het koningshuis en de monarchie. In 2013 werd in verband met de abdicatie op Koningin een onderzoek over de troonswisseling uitgevoerd. Op 30 april 2013 volgde prins Willem-Alexander zijn moeder koningin Beatrix op als koning. Sinds 2014 is de Koninginnedagenquête dan ook vervangen door de Koningsdagenenquête.
- Het doel van de Koningsdagenenquête 2021 is om inzicht te geven in de huidige opinie van Nederlanders aangaande het koningshuis, Willem-Alexander en zijn optreden als koning en om eventuele ontwikkelingen in deze opinie te schetsen. Dit jaar staan we bovendien voor het tweede jaar op rij stil bij de impact van de coronacrisis en de rol van de koning in deze crisis.



Methode

- De gegevens zijn gebaseerd op onlineonderzoek van Ipsos onder een representatieve steekproef van 1.000 Nederlanders (18+)
- Afwijkingen tussen de samenstelling van de steekproef en de samenstelling van de Nederlandse bevolking op de kenmerken leeftijd, geslacht, opleiding, regio, werkzaamheid en politieke voorkeur zijn door middel van een weging gecorrigeerd
- Bij een steekproef van deze grootte, en uitgaande van een betrouwbaarheidsniveau van 95%, lopen de onzekerheidsmarges voor de totale steekproef uiteen van ongeveer 0.5% tot ongeveer 2%. Bij subgroepen in de steekproef (bijvoorbeeld stemmers op een bepaalde partij) lopen de marges uiteen van ongeveer 3% tot ongeveer 10% (bij circa 100 waarnemingen in de subgroep)
- Veldwerkperiode: 16 - 21 april 2021

DANK U